קומט צום ליטעראריש-דראמאטישן אָוונט צום 15-טן יאָרצייט פון שלום עליכם, זונטאג, מאי 10, פרץ-זאל 8.30 אין אָוונט אין גרויסן
אויפטריט: פאלקס-ביבליאטעק קאמיטע

וועטער: קלאר און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאס אידישע ווארט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 4.58
זון אונטערגאנג — 7.52

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 21, No. 89. Winnipeg, Thur. May 7, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דאנערשטאג כ' אייר, תרצ"א.

קאנאדער אימיגראציע שטארק געפאלן אין 1930

בלויז 104 טויזנט אימיגראנטן אריינגעקומען אין 1930

31 טויזנט זיינען געווען בריטישע און 25 טויזנט אמעריקאנער

אטאווא, מאי 7.— א סך הכל פון 104,806 אימיגראנטן זיינען אריינגעקומען קיין קאנאדע פון יאנואר 1טן ביז דעצ. 31טן, 1930— האט מר. וו. א. גארדאן, אימיגראציע מיניסטער, געענטפערט אין הויז אויף אן אנפראגע פון מאכאאיל לוקנאוויטש (פארמער, וועגרעוויל).

פון דער צאל זיינען 31,709 געווען פון די בריטישע אינזלען און דעם אירישן פרייען שטאט, און 25,632 פון די פאראייניקטע שטאטן. די איבעריקע 47,645 אימיגראנטן זיינען געקומען פון 44 אנדערע לענדער.

פון די לעצטע האט דייטשלאנד געגעבן די גרעסטע צאל אימיגראנטן, — 10,401; אוקראינער זיינען פארן יאר אריינגעקומען 8,045; 3,278 זיינען געווען מאדיארען; 4,968 פאליאקן, 2,749 פינער און 2,595 סלאוואקן.

צווישן די אריינגעקומענע זיינען אויך געווען 1 פערסיאנער, 3 מאנטענעגריאנער, 5 אראבער און 8 טערקן.

מעקסיקאנער אינגל, באווירקט פון אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע דערמארדעט אידישן אינגל

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מעקסיקא, מאי 7 (איטא).— די היגע אידישע באפעלקערונג, וועלכע איז שטארק באאומרואיקט פון די לעצטע אנטיסעמיטישע מאנופעסטאציעס וואס זיינען דא דורכגעפירט געווארן, האבן איצט געקראגן א נייעם קלאפ מיט'ן טויט פון א אידישן אינגל, דערמארדעט פון א מעקסיקאנער אינגל.

דאס אידישע אינגל וואס איז דערמארדעט געווארן איז בארים ראבינאוויטש, 12 יאר אלט, א יתום, וואס איז ניט לאנג צוריק געקומען פון רוסלאנד. זיין באבע וואוינט אין קאנאדע. די מעקסיקאנער צייטונגען באהויפטן אז דאס אינגל איז דערמארדעט געווארן פונם מעקסיקאנער דורך אן אומגליקלאכן צופאל, אבער די אידן פילן אז דאס איז א רעזולטאט פון די אנטיסעמיטישע העצעס.

אזוי ווי די אידישע קליינע הענדלער זיינען לעצטע וואך ארויסגעטריבן געווארן פונם מארק אין מעקסיקא סיטי, האבן דרייסיק ספרד'ישע אידישע הענדלער געוואלט גרינדן אן אייגענעם מארק אין א געדונגענעם זאל, אבער די פאליציי האט זיך אפגעזאגט צו געבן א דערלויבעניש.

די מעקסיקאנער רעגירונג האט דערווייל געבעטן אלע האנדלס קאמערן איבער'ן לאנד צו העלפן איר פארהאלטן די הענדלער וועלכע זי באטראכט ווי "אומגעוואונשטע אימיגראנטן". עס ווערט באהויפטעט, אז די האנדלס קאמערן האבן צוזאמענגעשטעלט אין געהיים א ליסט פון אזעלכע הענדלער און שטעלט אים איצט צו צו דער רעגירונג.

—(::)—

וויניפעגער איד. פידל קינסטלערן שטארק געלויבט פון שיקאגער קריטיק

פאר אונז ליגט איצט "די מיוזיק ניוס", א זשורנאל וועלכער גייט ארויס אין שיקאגא און איז געווידמעט אינגאנצן צו דער מוזיקאלישער קונסט.

אין דעם דאזיקן זשורנאל איז אפגעדרוקט א קריטיק וועגן מערי גוסין אין פארבינדונג מיט דעם קאנצערט וואס זי האט געשפילט אין שיקאגא, אין קימבאל האל, דעם 18טן אפריל, צו דעם צענטן יובילייי פון איר פידל שטודיאום, און מיר דרוקן דא איבער בלויז א טייל פון דער קריטיק. דער קריטיקער שרייבט:

". . . און אויסערגעוויינלאך פיינע פראגראם איז געשפילט געווארן. דער גרויסער עולם איז באמת געווען ענטוזיאסטיש און זי איז זייער הארציק אויפגענומען געווארן פון דעם עולם. זי האט געשפילט מיט אן אויסערגעוויינלאך גרויסער מאס פון קינסטלערישער פארענדיקונג ("ארטיסטיק פיניש") און געוויכט . . .

זי האט א גלענצנדע קוואליטעט אין איר טאן, א קלארדרייכע אינטערפרעטאציע, טיפקייט, קראפט, צארטן געפיל און א פיינעם קלאסישן סטיל, און אין איר שפילן מיטן בויגן, האט זי דערגרייכט דעם העכסטן פונקט ("סופערב באאינג").

פאר די פארגאנגענע דריי יאר שטודירט מערי גוסין אין שיקאגא, אין "אמעריקאן קאנסערוואטארי אף מיוזיק", וואו זי איז א סטיפענדיע סטודענטין (סקאלערשיפ פיופיל).

—(::)—

חזן גרונלאנד בעט אונז צו מעלדן, אז ער פארט אפ היינט אין מזרח קאנאדע. ער וועט באזוכן טאראנטא, מאנטרעאל, אטאווא און קוועבעק. ער ווינשט אלע וויניפעגער אידן א הארציקן זייט געזונט.

—(::)—

א. דזש. פרימאן מאכט דורך אפעראציע אויף אפענדיסיטיס

אטאווא, מאי 6. — א. דזש. פרימאן, פרעזידענט פון דער קאנאדער ציוניסטישער ארגאניזאציע, האט דורכגעמאכט בשלום א דרינגנדיקע אפעראציע אויף אפענדיסיטיס.

מר. פרימאן האט געקראגן א פלוצלומדיקע אטאקע און מען האט אים אין מיטן נאכט אפגעפירט אין שפיטאל, וואו מען האט גלייך דורכגעפירט איבער אים די אפעראציע.

דעם חולה'ס לאגע איז א צופרידנשטעלנדיקע.

—(::)—

233 לעבנס און 46 מיליאן דאל. שאדן פון קאנאדער שריפות

טאראנטא, מאי 7. — קאנאדעס מאטעריעלע שאדנס פון שריפות פאר'ן יאר 1930 ווערן אפגעשאצט אין איבער 46 מיליאן דאלאר, לויט די ציפערן פון דעם דאמיניאן פייער־שוץ פארבאנד.

די צאל לעבנס פארלארן פאר'ן יאר אין שריפות דערגרייכט 233.

די ארגאניזאציע גלויבט, אז אמווייניקסטנס האלב פון די שריפות וואלטן געקאנט אויסגעמידן ווערן דורך פארזיכטיקייט, און זי פירט אן איר געוויינלאכע אגיטאציע פאר פארזיכטיקייט מיט פייער.

דער נייער פרעמיער פון יאפאן

רעידזשירא וואקאטסוקי, 65 יאר אלט, איינער פון די אנגעזעענסטע פאליטיקער פון יאפאן, איז דער נייער פרעמיער פון דעם מיקאדאס מדינה. ער פארנעמט דעם פלאץ פון פרעמיער האמאגוטשי, וועלכער האט געמוזט רעזיגנירן צוליב זיין שוואכן געזונט, פאראורזאכט פון די וואונדן וואס ער האט געקראגן בעת אן אטענטאט אויף אים מיט אייניקע חדשים צוריק.

וואקאטסוקי איז א פירער פון דער "מינסייטא" (פארטיי פון דעמאקראטישער "רעגירונג"), וועלכע האט א מערהייט אין'ם פארלאמענט, און ער ווערט פארעכנט פאר א מער־וויניקער ליבעראלן מענשן.

—(::)—

דערמארדעט זיין פרוי און קינדער און באגייט זעלבסטמארד

בליו מאונטען, מיסס., מאי 7.— א פארמער וועמען דאקטוירים באטראכטן אלס רעליגיעזן מאניאק, האט דער'הרג'עט זיין פרוי, זיינע צוויי קינדער, א "בארדער" און זיך אליין, אין זיין היים, ניט ווייט פון דאנען.

די פרוי, מרס. נארא מעטאקס קארטער, 38 יאר אלט, צוויי קינדער, מארטא 9 און מערי 8 יאר אלט און מיס עני דזשעפרים, 65 יאר אלט, האט ער דערהרג'עט מיט א האמער און זיך אליין האט ער נאכדעם דערשאסן.

מרס. קארטער'ס שארבן איז געווען צעשמעטערט און דער קערפער שטארק צעשלאגן. די קינדער זענען אויס צו זיין דערמארדעט מיט איין שטארקן קלאפ איבער זייערע קעפ און מיס דזשעפרים פנים איז געווען שטארק צעשמעטערט.

—(::)—

זאגט אז קאנאדע וועט באלד זוכן אימיגראנטן

טאראנטא, אנט., מאי 7.— קאנאדע וועט אין משך פון די קומענדיקע צוויי יאר צייט זיך נויטיקן אין נייע אימיגראנטן צו ענטפערן אויף דער אנפראגע אויף ארבעטער, — איז געווען די דערקלערונג וואס איז געמאכט געווארן פון קאל. ר. ע. סמיט, דירעקטאר פונם טעכנישן סערוויס קאונסיל, ביי דער 10טער יערלאכער קאנווענשאן פון אנטעריער סופעראינטענדענטן פון די אפיסעס פון קאנאדער "עמפלאימענט סערוויס".

מר. סמיט איז זיכער, אז די לאגע אין לאנד וועט זיך באלד פארבעסערן, און אז עס וועט ניט נעמען לאנג און עס וועט ווערן א מאנגל אין ארבעטער אין לאנד.

—(::)—

דייטשע מזרחים ווארנען אז זיי וועלן זיך אפשפאלטן

בערלין, מאי 7 (איטא).— אן אולטימאטום צום אלוועלטלאכן מזרחי איז ארויסגעשיקט געווארן פון דער קאנפערענץ פון דייטשן מזרחי, אין וועלכן זיי פאדערן אויף די וועלט עקזעקוטיווע צוריקצוציען דעם באשלוס וואס פארפליכטעט אלע מזרחי דעלעגאטן ביים ציוניסטישן קאנגרעס צו שטימען צוזאמען אין אלע פאליטישע און עקאנאמישע פראגעס.

אין פאל דער אולטימאטום זאל נישט אנגענומען ווערן, ווארענען די דייטשע מזרחים אז זיי וועלן גרינדן אן אייגענעם לינקן פליגל, אין וועלכן עס וועלן אריינטרעטן די האלענדישע, טשעכאסלאוואקישע און אנדערע מזרחי גרופן.

ציוניזם איז זייער וויכטיק פאר דער זיכערקייט פון דער וועלט, זאגט לארד ראבערט סעסיל

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

לאנדאן, מאי 7 (איטא).— דער ציוניזם איז איינער פון די גרעסטע עלעמענטן פאר דער זיכערקייט פון דער וועלט, האט דערקלערט סער ראבערט סעסיל, ענטפערנדיק אויף א טאסט פון סער רושיימס ראטשילד, פרעזידענט פונם אנגלא־פאלעסטינער קלוב, ביי א באנקעט געגעבן פאר אים לכבוד זיינע לייסטונגען פארן ציוניזם.

סער ראבערט סעסיל האט געזאגט: עס עקזיסטירט אן איינדרוק, כאטש דאס איז ניט זיין אייגענער איינדרוק, אז אין יעדער רעוואלוציע זיינען דא אידן וואס באטייליקן זיך אין איר. אבער א רעוואלוציע, האט ער געזאגט, איז א רעזולטאט פון דער פארפלייציונג פונם פאלק, און אין א סך טיילן פון דער וועלט האבן אידן אורזאכן פארצווייפלט צו ווערן.

"עס איז דערפאר אי אידעאליסטיש, אי פראקטיש, אז אלע וואס ווינשן פרידן און פראספעריטעט אין אייראפע זאלן העלפן אין דער פראספעריטעט פונם ציוניזם".

ארץ ישראל פארטראטן ביי קאלאניאלער אויסשטעלונג

פאריז, מאי 7 (איטא).— פאלעסטינע איז דאס איינציקע לאנד אונטערן בריטישן פלאג וואס האט איר אייגענעם פאוויליאן ביי דער אינטערנאציאנאלער קאלאניאלער אויסשטעלונג וואס איז דא געעפנט געווארן נעכטן.

סאוועט רוסלאנד און אמעריקע וועלן זיך באטייליקן אין אלוועלטלאכער ווייץ קאנפערענץ אין לאנדאן

לאנדאן מאי 7. — אלע ווייץ עקספארטירנדיקע לענדער, איינשליסנדיק רוסלאנד און די פאראייניקטע שטאטן, וועלן זיין פארטראטן אויף דער אלוועלטלאכער ווייץ קאנפערענץ וואס ווערט דא געעפנט אין קאנאדער הויז, מאי 18טן. די קאנפערענץ, וועלכע איז א רעזולטאט פונ'ם צוזאמענפאר אין רוים ביים סוף מארט, וועט אזוי קאנען גענוי באקאנען זיך מיט דער ווייץ לאגע און אפשר אויך קומען צו וועלכע ס'איז באשלוסן.

אין די היגע קאנאדער קרייזן איז מען באזונדערס צופרידן מיט דער באטייליקונג פון די פאראייניקטע שטאטן. אין די ווייץ־סוחר'ישע קרייזן הערשט דער איינדרוק, אז די גרויסע רעזערוון ווייץ געהאלטן פון דער אמעריקאנער פארם ביורא ווירקן צו דריקן די פרייזן אויפ'ן ווייץ־מארק, ווייל סוחרים קויפן נאר באשרייניקטע קוואנטיטעטן פאר באלדיקע באדערפענישן; מורא האבנדיק כסדר טאמער שיט מען מיטאמאל אראפ די אמעריקאנער זאפאסן וואס וועלן פאראליזירן דעם מארק. און מען פילט אזוי, אז וואו אפ די ריזיקע רעזערוון וועלן אויף וועלכן עס איז אופן ניט באזארגט ווערן, קאן דער מארק ניט נארמאליזירט ווערן.

די קאנפערענץ וועט מסתמא באטראכטן פלענער ווי צו ארגאניזירן א פלאנמעסיקן פארקויף פון דעם קומענדיקן שניט. אבער איידער דאס וועט זי ווארשיינלאך זוכן א וועג ווי אפצוזעצן די עקזיסטירנדיקע זאפאסן אויף א פלאנמעסיקן אופן.

די קאנפערענץ, ווערט דערוווארטעט, וועט אנהאלטן א וואך, און די דיסקוסיעס וועלן זיין ניט קיין עפנטלאכע.

מאניטאבער ווייץ פול שלאגט פאר צו דערלויבן מיטגלידער צו פארקויפן ווייץ אופ'ן אפענעם מארק

דער מאניטאבער ווייץ פול האט אנגעצייכנט א פלאן, לויט וועלכן יעדן מיטגליד זאל געגעבן ווערן די פרייהייט צו פארקויפן זיינע ווייץ אדער דורכן פול, אויפ'ן קאאפעראטיוון באזיס, אדער אויפן אפענעם מארק, דורך די פול עלעוואטארן.

דער פלאן איז אנגענומען געווארן ביי א זיצונג פונם דירעקטאראט מאי 1טן. איצט איז דער פלאן צוגעשיקט געווארן צו אלע 94 פול לאקאלן איבער דער פראווינץ, און זיי ווערן אלע איינגעלאדן צו שיקן זייערע פארטרעטער צו א קאנפערענץ צום סוף פון דעם חודש צו דיסקוטירן דעם פלאן. אויב די קאנפערענץ וועט אים אננעמען, דארף ער אריין אין קראפט שוין פון יוני דעם 1טן אן.

קאלין ה. בוירנעל, פרעזידענט פונ'ם מאניטאבער ווייץ־פול, דערקלערט דעם באשלוס אין זיין צירקולאר צו די לאקאלן דערמיט וואס די פרייזן פון ווייץ שטייען נאך אלץ זייער נידעריק. דאס צווינגט דעם פול צו מאכן זייער נידעריקע ערשטע צאלונגען, און עס פאראורזאכט גרויסע שוועריקייטן פאר די מיטגלידער. דער דירעקטאראט געפינט דערפאר פאר פראקטיש דעם פלאן צו דערלויבן די מיטגלידער וואס פארלאנגען עס צו פארקויפן זייער ווייץ דורך די פול עלעוואטארן אויפן אפענעם מארק. דער פלאן איז נאטירלאך געמיינט נאר פאר דעם איצטיקן קריטישן מאמענט, און ווי נאר די פרייזן וועלן ווערן העכער, וועט יעדער מיטגליד ווידער מוזן פארקויפן זיין ווייץ בלויז דורך פול מעטאדן.

לויט ידיעות פון סאסקאטשעוואן און אלבערטא האבן די דארטיקע פולס ניט בדעה צו ענדערן זייערע מעטאדן און אננעמען דעם מאניטאבער פלאן.

—(::)—

שפאנישער פרעמדער לעגיאן בונטעוועט זיך

לאנדאן, מאי 7.— לויט באריכטן פון טאנזשער, מאראקא, האט זיך דער שפאנישער פרעמדער לעגיאן אין סאי על ארבא צעבונטעוועט זיך. טעטואן, ווערט באריכטעט, ווערט באוואכט פון סאלדאטן מיט קאנאנען אנגעשטעלט אויף דער שטאט.

סנאודענס לאנד שטייער פארשלאג קריגט גרויסע מערהייט

לאנדאן, מאי 7.— פיליפ סנאודענס לאנד שטייער פארשלאג איז דורכגעגאנגען אין הויז אין דער ערשטער סטאדיע מיט 289 שטימען צו 230, א מערהייט פון 59.

לאיד דזשארדזש האט אין משך פון דער דיסקוסיע דערקלערט, אז ער שטיצט פון טיפסטן הארצן דעם ביל. ער האט אבער ניט געוואלט צוגעבן, אז דאס איז א שריט צו דער נאציאנאליזאציע פונם באדן. "עס וואלט גענומען זייער לאנג צו נאציאנאליזירן דעם באדן דורך א שטייער פון א פעני אויף א פונט", האט ער באמערקט. ער האט געווארנט מר. סנאודען צו האלטן זיך פעסט אן זיין ביל און ניט לאזן זיך גיין אויף פשרות, ווי ער, לאיד דזשארדזש, האט אמאל געטאן און איז דערפאר דורכגעפאלן, ווי ער אליין האט צוגעגעבן.

די קאנסערוואטיוון האבן אטאקירט דעם ביל, דערקלערנדיק, אז די רעגירונג איז מיט דעם ביל בלויז אויסן צו שפילן פאליטיק און כאפן שטימען.

קאמיטעט צו רעטן ת"ת געשאפן

ספעציעלער "אויסלייזונג קאמיטעט" דערוויילט לעצטן אָוונט צו שאפן גלייך ביז 15 טויזנט דאלאר. — קאמיטעט וועט דערנאך דערוויילן עקזעקוטיווע און אדמיניסטראטיווע קאמיסיע צו פארוואלטן די תלמוד תורה

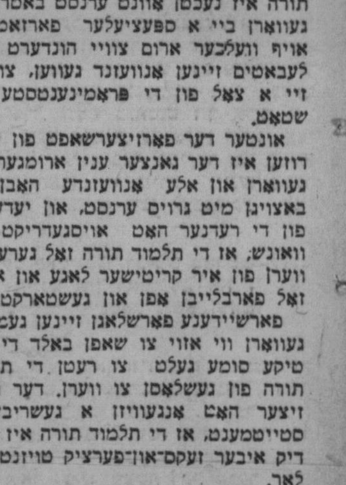

מעקס שטיינקאפ
פארזיצער פונם "אויסלייזונגס קאמיטעט"

די לאגע פון דער וויניפעגער תלמוד תורה איז נעכטן אוונט ערנסט באטראכט געווארן ביי א ספעציעלער פארזאמלונג אויף וועלכער ארום צוויי הונדערט באלעבאטים זיינען אנוועזנד געווען, צווישן זיי א צאל פון די פראמינענטסטע פון שטאט.

אונטער דער פארזיצערשאפט פון י. ד. רוזען איז דער גאנצער ענין ארומגערעדט געווארן און אלע אנוועזנדע האבן זיך באצויגן מיט גרויס ערנסט, און יעדערער פון די רעדנער האט אויסגעדריקט זיין וואונש, אז די תלמוד תורה זאל גערעטעט ווערן פון איר קריטישער לאגע און אז זי זאל פארבלייבן אפן און געשטארקט.

פארשיידענע פארשלאגן זיינען געמאכט געווארן ווי אזוי צו שאפן באלד די נויטיקע סומע געלט צו רעטן די תלמוד תורה פון געשלאסן צו ווערן. דער פארזיצער האט אנגעוויזן א געשריבענעם סטייטמענט, אז די תלמוד תורה איז שולדיק איבער זעקס־און־פערציק טויזנט דאלאר.

מר. מעקס שטיינקאפ, געוועזענער פרעזידענט פון דער תלמוד תורה פאר צען יאר צייט, איז אויך געווען צווישן די אנוועזנדע, און ער איז איינגעלאדן געווארן פון דעם פארזיצער צו זאגן זיין מיינונג ווי אזוי צו געפינען א מיטל, אז די תלמוד תורה זאל בלייבן אפן, און כאטש אין שוואכן געזונט, איז מר. שטיינקאפ ארויף אויף דער פלאטפארמע און ער האט געמאכט א פארשלאג אז עס זאל געגרינדעט ווערן א ציטווייליקער קאמיטעט וועלכער זאל אנפירן א באלדיקן קאמפיין און שאפן צווישן 12 און 15 טויזנט דאלאר וואס זיינען נויטיק צו דעקן באלדיקע חובות.

נאכדעם ווי דער דאזיקער פארשלאג איז באטראכט געווארן, איז אנגענומען געווארן א באשלוס, אז אזא קאמיטעט זאל געגרינדעט ווערן, און אויף דעם פארשלאג פון ה. י. ווילדער, פרעזידענט פון "דאס אידישע ווארט" וועט דער קאמיטעט הייסן "דער אויסלייזונגס קאמיטעט".

אויף דער בקשה פון אלע פארזאמלטע האט מר. שטיינקאפ אנגענומען די פארזיצערשאפט פון דעם דאזיקן קאמיטעט וועלכער וועט באשטיין פון די פאלגנדע פערזאנען:

מ. שטיינקאפ, א. מייערס, פ. סורעס, ס. שאר, מ. העיה, נ. י. ווילדמאן, ה. י. ווילדער, א. אסאוסקי, וו. ב. טשאדריקער, ה. סענאנסקי, י. וואריער, א. זלאבינסקי, א. בארארדיצקי, מ. דזשייקאב, י. וואלטש, י. הערשפילד, ס. ב. לעווין, ד. רוזען, ד. סאלאמאן, פ. בייקער, י. ד. ראסען, דזש. מיילס, א. קאהען, מ. טעסלער, ד. פריד, ל. פאמין, ל. ראיטענבערג, ל. דייוויס, דר. בן עזרא, פ. ראדזשערס, דר. שוביץ, י. טרוט, י. וואלינסקי, א. בעלאוו, מ. בוקביינדער, מ. דארפמאן, י. שארוועל, נ. קאצענעלסאן, ד. סעקטאר, ל. וועסיל, הערי שעכטער און הערי ספעקטאר.

דער דאזיקער קאמיטעט האט פאר זיך געשטעלט דעם ציל צו שאפן פון 12 ביז 15 טויזנט דאלאר אין פארלויף פון א קורצער צייט, און דער קאמיטעט וועט פון זיך אויסקלייבן אן עקזעקוטיווע און אן אדמיניסטראטיוון קאמיטעט פאר דער תלמוד תורה.

דער קאמיטעט איז זייער אפטימיסטיש און ער האפט צו דערגרייכן זיין ציל אזוי, אז די תלמוד תורה זאל פארבלייבן אפן. דערווייל איז נעכטן אוונט געשאפן געווארן איבער טויזנט דאלאר.

שמיץ שטראף פאר יונגען אינגל פון פארט־פרענסים צוריקגעצויגן

אטאווא, מאי 7. — די רעגירונג, דורך אן "ארדער אין קאונסיל", האט צוריקגעצויגן די שטראף פון צוואנציק שמיץ צו וועלכע ראבערט קיטאוווסקי, 16 יעריקער אינגל פון פארט־פרענסיס, אנט., איז פאראורטיילט געווארן פונ'ם שטעטלדיקן פאליציייאישן ריכטער, פאר בארויבן א לאקאלע באנק.

די פינף יאר טורמע צו וועלכע דאס אינגל איז פונ'ם ריכטער פאראורטיילט געווארן פארבלייבן אבער אין קראפט.

דער שטרענגער אורטייל קעגן אזא יונגן אינגל האט דאן ארויסגערופן א שטורעם פון פראטעסטן אין פארשיידענע קרייזן. און אפילו איז געמאכט געווארן פאר'ן הויכן געריכט פון אנטעריא, אבער דער לעצטער האט זיך אפגעזאגט פון צו ענדערן דעם אורטייל. מען האט דאן אפעלירט צום יוסטיץ מיניסטער אין אטאווא, וועלכער האט איצט עס פארמילדערט דעם אורטייל, צוריקציענדיק די קערפערלאכע שטראף.

ראבערט קיטאוווסקי איז א געבארענער פון פארט־פרענסיס. די רויבעריי איז ער באגאנגען אויף אזא אינגלשן אופן, אז מען האט אים געכאפט אין א האלבער שעה ארום. ער האט אפילו ניט געפרואווט צו לייקענען זיין שולד אדער צו פארטיידיקן זיך.

אגב - אורחא
פון מארק

אין "דאס אידישע ווארט" איז אנגעלט אנגעגאנגען א שטיקל פאלעמיק וועגן דעם וואס די "הסתדרות" אין ארץ־ישראל טוט, אדער וואס זי וואלט געדארפט טאן און טוט ניט פאר א פרידלאכן צוזאמענלעבן זיך מיט די אראבישע ארבעטער.

איך האב דאן אויסגעדריקט מיין מיינונג, אז ס'איז דא טאקע וואס אויסצוזעצן קעגן דער "הסתדרות" אין דער הינזיכט. פון דער צווייטער זייט אבער עקזיסטירט דא אזא לאגע, אז פאר דער "הסתדרות" איז כמעט ווי ניטא קיין אויסוועג.

און מען קאן דערפאר פון דער זייט קריטיקירן די "הסתדרות" און אויסדריקן אומצופרידנהייט מיט אירע האנדלונגען, אבער, ווי מיר זעט אויס, מען קאן זי ניט פאראורטיילן: טעאריעס קאנען זיין זייער ווייטגייענדיק, אבער ווען עס קומט זיך אויס דורכצופירן זיי אין פראקטיק איז עס א גאנץ אנדער זאך.

**

איך האב ערשט דורכגעלייענט אין "פאָרווערטס" אן אפהאנדלונג וועגן דעם ענין פון הלל ראגאף, וועלכער קומט נאר וואס פון ארץ־ישראל וואו ער האט זיך מיט דער דאזיקער פראגע אינטערעסירט און האט זי שטודירט.

זיינע אויספירן זענען מיר אויס צו זיין אזוי לאגיש און אויסגעהאלטן, אז איך וויל דא געבן אייניקע אויסצוגן פון זיין ארטיקל איבער דער פראגע און פירושים:

ווי איך האב געזאגט, איז קיינער ניט מחוייב אנצונעמען דעם שטאנדפונקט פון דער "הסתדרות", אבער זאל עס כאטש זיין קלאר, אז ווארפן שטיינער אין זיי שטייענדיק פון דער זייט איז אויך ניט קיין יושר.

**

דא זיינען אייניקע אויסצוגן:

"דער אידישער ארבעטער מוז האבן אויף צום לעבן צוויי מאל אזויפיל וויפל דער אראבישער. אראבער זיינען דא אין לאנד דריי מאל אזויפיל ווי אידן. וועט דער ארבעטס מארק בלייבן אפן און פריי, וועט דער אראבער ארויסטרייבן יעדן אידישן ארבעטער פון זיין באשעפטיקונג . . .

דער אידעאלסטער וועג וואלט געווען צו ארגאניזירן די אראבישע ארבעטער און ווירקן אויף זיי, אז זיי זאלן פאדערן העכערע שכירות. דאס וואלט אבער גענומען גדויערן יארן און יארן, און דערווייל וואלטן די אידן אדער געמוזט ווערן אויס ארבעטער, אדער אראפזינקען צום אוממעגלאכן לעבנס שטייגער פון די אראבישע ארבעטער.

האט די "הסתדרות" אויסגעקליבן א צווייטן וועג, וואס איז ווייסנשאפטלאך באגרינדעט: צו פארטיידיקן מיט אלע כחות די "דזשאבס" און די שכירות פון די אידישע ארבעטער, און צו דער זעלבער צייט ווירקן די אראבער . . . דער בעסטער וועג צו מאכן פראפאגאנדע און ווירקן ארבעטער צו ארגאניזירן זיך איז צו ווייזן א ביישפיל ווי דאס ווערט געטאן מיט דערפאלג.

**

דער וועג, דיינקט ה. ראגאף, איז א זיכערער. פאקטיש האט ער שוין געבראכט געוויסע רעזולטאטן אין די אידישע קאלאניעס, וואו אידן און אראבער ארבעטן צוזאמען, — די אראבישע ארבעטער קריגן שוין אויך העכערע שכירות ווי פריער.

"אבער דערווייל איז שלעכט. דערווייל איז די הסתדרות געצוואונגען צו טאן זאכן, וואס קאנען לייכט אויסגעטייטשט ווערן ווי א פארשוועכונג פון ארבעטער מאראל, פון סאציאליסטישע פרינציפן. איבערהויפט קאן מען דאס טאן אין פרעמדע לענדער, וואו די פאלעסטינער לאגע איז ניט באקאנט און מען אורטיילט פראגן לויט דער לאגע ביי זיך".

ער ווייזט אן אויף א גאנצער רייע שוועריקייטן מיט וועלכע די אידישע ארבעטער באגעגענען זיך אין זייערע פארזוכן צו ארגאניזירן די אראבישע ארבעטער, און ער שטעלט זיך באזונדערס אפ אויף דעם, וואס די ארבעטס געביטן פאר אידישע ארבעטער זיינען זייער באשרענקט, אזוי אז זיי מוזן קעמפן פאר ארבעטס פאזיציעס, אדער ווערן אויס ארבעטער.

מען דארף אין זינען האבן דערביי, אז די הויפט אורזאך פאר דעם איז טאקע דאס וואס די אידישע ארבעטער פאדערן מענשלאכע שכירות. עס איז דערפאר אין גרונט פונקט אזוי וויכטיק פאר די אראבער, אז די אידישן זאלן האבן די מעגלאכקייט צו קריגן ארבעט, און אזוי הויבן דעם לעבנס שטייגער פון די ארבעטער אין לאנד בכלל, — מיינט ה. ראגאף.

די הסתדרות אבער, דערציילט ה. ראגאף, זוכט טאקע אויך צו ארגאניזירן די אראבישע ארבעטער. וואו נאר דאס לאזט זיך, כאטש דאס איז צוליב א סך טעמים זייער שווער.

אין דער באן פאך, למשל, איז דער הסתדרות געלונגען צו ארגאניזירן א היבשע צאל פון די אראבישע ארבעטער. זיי האבן א באזונדער לאקאל, אבער ער איז פארבונדן מיט דעם אידישן לאקאל פון די באן ארבעטער און די הסתדרות פירט אן מיט זיי ביידן.

די הסתדרות האט אויך געגרינדעט אין חיפה א קלוב פאר אראבישע ארבעטער, וואו מען אגיטירט זיי און מען לערנט זיי טרייד־יוניאניזם. די צאל מיטגלידער פונ'ם קלוב האט דערגרייכט 500 ביז די לעצטע אומרוען, אבער פון דאן אן ווערן זיי גערודפ'ט פון די אראבישע שאוויניסטן, און איצט איז זייער צאל בלויז ארום 250.

די הסתדרות באנוצט זיך אויך מיט זיין קראנקן־קאסע ארייננצוציען די אראבישע ארבעטער. אין די שטעט איז שוין געלונגען ארייננצונעמען א היבשע צאל אראבער אין די קאסעס, און מען גיט זיי ספעציעלע באדינגונגען און קלענערע צאלונגען, צו דערמוטיקן זיי ארייננצוטרעטן אין די קאסעס.

די לאגע איז שווער, אבער די הסתדרות, גלויבט ה. ראגאף, גייט אין דעם איינציקן מעגלאכן וועג.

וואקאל-מוזיקאלישער אָוונט פון ב. בראָנשטיין, מאָרגן, 8.30 אָוונט אין פאָלקס-שול פאָרום
אקאמפאנירט אויף דער פיאנא פון מיס לעאנארא סילבערמאן
פידל סאלאס פון דזשא סירא און ערנסט אמאנד
קומט!

WED. MAY 6, 1931.
Classified Secti
קלאסיפיצירטער אפטיילונג
מאנאט $2.15
מאנאט $4.00
יאר $7.50
פערזענלאכעס::
PERSONAL
לייף אינשורענס
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Char
Phone 89 688
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phon
AACTIVE MESSENGER TRANSFER
PH. 26 062 121 ALBE
וויליאם ספיוואק
WILLIAM SPIVAK
טעלעפאן 27 986
A. MUIR
אויטאמאריזירטער
376 FURBY ST.
PH. 33 255
אינשורענס
MUTUAL AGENC
874 MAIN ST. PHONE
צו פאררענטן
FOR RENT

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער תלמיד טרעפט איבער דעם רבי׳ן

פאר די לעצטע עטלאכע יאָר צייט ווערט אין די פאראייניקטע שטאטן אנגעפירט א קאמף פאר׳ן איינפיר פון א ״רעגיסטראציע סיסטעם״ פאר איינגעוואנדערטע. דאָס איז א טייל פון דער אלגעמיינער באוועגונג קעגן אימיגראציע און קעגן דער אימיגראנטישער באפעלקערונג, וואָס דריקט זיך אויס אין פארשיידענע געזעצן געצילט צו באשריינקען זייערע רעכט און מאכן פאר זיי איינגער אין לאנד.

די רעגיסטראציע פון פרעמדגעבאָרענע, איז פאר א סך פון אונז קלאָר, מוז צום סוף פירן צו אן אלגעמיינעם פאספאָרטן סיסטעם אין לאנד, מיט אלע איבלען פארבונדן מיט דעם, מיט דער באשריינקונג פון דער באוועגונג פרייהייט פון די בירגער, מיט פאָליצייאישן ווילקיר און קאָרופציע און א. וו.

די אנהייגער פון דער רעגיסטראציע אָבער ווילן אמוויניקסטנס דאָס ניט צוגעבן. ניין, זיי זיינען חלילה ניט אויסן קיין פאספאָרטן סיסטעם. און עס דארף גאָר צו אזא ניט קומען. אלץ וואָס זיי זיינען אויסן, ווי זיי זאָגן, איז צו באשיצן דאָס לאנד פון דער אינוואזיע פון אומגעזעצלאכע אימיגראנטן און טאקע ארויסהעלפן די געזעצלאכע אימיגראנטן דערמיט, וואָס מיט דער רעגיסטראציע וועלן זיי ווערן געזיכערט קעגן חשד און מעגלאכע אומאנגענעמלאכקייטן.

נאטירלאך גלויבן מיר זייער ווייניק אין זייערע גוטע וואונשן, אָבער אמוויניקסטנס אנערקענען זיי כאָטש אז ס׳איז דאָ וואָס צו שעמען זיך מיט א פאספאָרטן סיסטעם. און דער פאקט איז, אז די רעגיסטראציע פראיעקטן, אריינגעטראָגן אין קאָנגרעס איין סעסיע נאָך דער אנדערע פאר די לעצטע יאָרן, זיינען צוליב איין אורזאך אָדער א צווייטער דערוויילע ניט געוואָרן קיין געזעצן, כאָטש לעצטנס ווערן זיי שוין געשטיצט פון דער רעגירונג זעלבסט.

קאנאדע ווערט אָפט באווירקט אין איר אינערלאכער פאָליטיק פון איר שכנה, און אונזערע איינענע רעאקציאָנערן באמיען זיך אָפט צו קאָפירן אמעריקאנער געזעצן, כאָטש אין א פארמילדערטער פאָרמע. באזונדערס פאָלגט מען אונז נאָך די אימיגראציע באשריינקונגען אין די פאראייניקטע שטאטן, כאָטש אונזערע באדינגונגען אין דער הינזיכט זיינען אינגאנצן אנדערש און ביי אונז פאָדערט זיך אן אנדער אימיגראציע פאָליטיק, וואָס איז דער היפוך פון דער אמעריקאנער. ווען די רעגירונג שטעלט איצט פאקטיש ניט אָפּ די גאנצע אימיגראציע צוליב דעם קריזיס, האָט עס ביי אונז שוין געהאלטן דערביי, אז מען האָט ביי אונז ערנסט גערעדט וועגן איינפירן דעם אמעריקאנער קוואָטא סיסטעם.

און איצט האָבן מיר שוין אין קאנאדע זיך מתקנא געווען אין דעם אמעריקאנער רעגיסטראציע פלאן, הגם דאָרטן אליין געפינט ער זיך נאָך אינ׳ם מצב פון א פראיעקט. און אונזערע קאנאדער תלמידים טרעפן אין דער הינזיכט ווייט איבער זייערע רבי׳ס: זיי פארדעקן ניט די שאנד מיט קיין פייגן בלעטער און ווילן אנהויבן די זאך פונ׳ם סוף, — זיי ווילן גלייך אנהויבן מיט אן אלגעמיינעם פאספאָרטן סיסטעם.

דער ביל פון סענאטאָר קאסגרעין, פארגעשלאָגן די טעג אין סענאט, איז שוין אייגנטלאך אזוי ווייט־גייענדיק, אז ער איז מער א קאָפּיע פונ׳ם אמאָליקן צארישן פאספאָרטן סיסטעם, ווי פון דעם אמעריקאנער רעגיסטראציע פראיעקט. וואָלט דער ביל אנגענומען געוואָרן, וואָלט יעדער איינוואוינער אין לאנד, מאן אָדער פרוי, בירגער און נים־בירגער, אויב זיי זענען נאָר אויס אויפ׳ן פנים צו זיין עלטער פון 16, געמוזט ארומטראָגן זיך מיט א ״סערטיפיקאט״, ד. ה., א פאספאָרט, מיט זיין אָדער איר בילד און אונטערשריפט.

איז אין די פאראייניקטע שטאטן דאָ אן אויסרייד פאר א רעגיסטראציע סיסטעם, וואָס אין לאנד קומען אריין א סך אומגעזעצלאכע אימיגראנטן פון וועלכע מען האָפט דורך אזא סיסטעם פטור ווערן. אין קאנאדע זיינען אָבער לכל־הדעות ניטאָ קיין סך אומגעזעצלאך אריינגעקומענע, און יעדנפאלס איז זייער צאָל ניט אזוי גרויס, אז צוליב זיי זאָל זיין כדאי ארויפצווינגען א פאספאָרטן סיסטעם אויף דער גאנצער באפעלקערונג.

נו, מיר זיינען זיכער, אז די פארטיידיקער פון דעם ביל וועלן אויך ארייגלייגן די יראה אין דער טומאה און וועלן אנגעבן א סך געהויבענע ארגומענטן לטובת דעם ביל. זיכער איז אָבער, אז אזא מין פאספאָרטן סיסטעם מוז פירן צו א פאָליצייאישן רעזשים ביי אונז אין לאנד.

קאנאדע איז נאָך ניט ״דערוואקסן״ צו אזא רעזשים, און מיר זיינען גאנץ זיכער, אז סענאטאָר קאסגרעינס פלאן וועט דורכפאלן. אָבער דאָס אליין וואָס א קאנאדער סענאטאָר וואגט פאָרצושלאָגן אזא ביל איז א צייכן פון דער צייט: מיט א צענדליק אָדער צוויי צענדליק יאָרן צוריק וואָלט קיינעם אפילו ניט ארויף אויפ׳ן זינען די מעגלאכקייט פון א פאספאָרטן סיסטעם פאר קאנאדע.

די רעאקציע, הייסט עס, פילט זיך ביי אונז אין זאָטל. און אויב א סענאטאָר טראָגט אריין אזא ביל, איז עס דערפאר, ווייל ער פילט אז עס זיינען דאָ פאָליטישע און געזעלשאפטלאכע כחות וועמען אזא ביל איז צום הארצן.

פארברעכן פארפאָלגט אים 19 יאָר ביז ער איז זיך מודה

צוואנציק לאנג יאָר האָט ער ניט געקאנט רואיק איינשלאָפן, ווייל ער איז פארפאָלגט געוואָרן פון שאָטנס — זיינע קרבנות האָבן אים רוען ניט געלאָזט. ערשט ווען ער האָט זיך מודה געווען, איז אים געוואָרן לייכטער, ניט קוקנדיק דארויף וואָס די ווידוי האָט געמיינט פאר אים זעלבסט באשולדיקונג אין מאָרד.

מיר וועלן דאָ איבערדערציילן אין קורצן די דאָזיקע שוידערלאכע געשיכטע:

רזשארד מייערס, 48 יאָר אלט, איז געווען א וואנדערער׳ א וואגאבונד. היימלאָז און אָן פריינט. וואו ער האָט גענעכטיקט — דאָרט האָט ער ניט געטאָגט. וואָס ער האָט ניט אויסגעגעבן, האָט ער ניט געהאָט. פאר לאנגע יאָרן האָט ער געשוויגן, בוכשטעבלאך ניט אויסגערעדט א וואָרט. מאיערס האָט געטראָגן א שרעקלאכן מאָרד סוד אין זיין הארצן און ער האָט מורא געהאט פאר שאָטענס ביינאכט און פאר מענשן ביי טאָג. קינ׳ס צייכן איז געווען אויסגעקריצט אויף זיין שטערן. זעקס נשמה׳ס האָבן אים פארפאָלגט וואו ער איז געגאנגען.

אָבער ענדלאך האָט דער סוד געמוזט ארויס, און מאיערס אליין האָט אויסדערציילט זיין פארביטערט הארץ.

אין יאָר 1912, אז ערך, האָט מאיערס דערציילט פאר דער פאָליציי, ווען ער איז אלט געווען אונטער דרייסיק יאָר, האָט אים אין א סאַלון אין קענזעס סיטי באגעגנט א מאן, וועלכער האָט אים פארגעשלאָגן צו געבן פינף טויזנט דאָלאר, אויב ער וועט אפראמען פון וועג א פאמיליע פון זעקס נפשות, וועלכע האָט דאן געוואוינט אין שטעטל ווילליסקא. מאיערס האָט זייער נויטיק באדארפט האָבן געלט און ער האָט איינגעשטימט דורכצופירן דעם אומבאקאנטן מאנס אנבאָט. דער מאן האָט אים געזאָגט, אז עס ארט אים ניט ווי אזוי ער וועט דאָס דורכפירן — ער זאָל נאָר ניט באנוצן קיין ביקס. אין א געוויסן פלאץ האָבן זיי זיך שפעטער באגעגנט און מאיערס האָט נעקראָגן פון דעם מאן א דעפאזיט צוויי טויזנט דאָלאר און דאָס איבעריקע געלט האָט אים יענער צוגעזאָגט צו געבן נאכהער ווי ער וועט זיין פארטיק מיטן ״דזשאב״.

מייערס איז שפעטער אוועק אין יענעם שטעטל און ער האָט זיך דאָרט ארומגעדרייט עטלאכע טעג. אין איין נאכט האָט ער גענומען א האק און [illegible]

אמעריקאנער אידישע פראָצעסן אין ווין

(ספעציעל פאר ד. א. וו. דורך ״איטא״)

פון מ. א. טענענבלאט

דער דאָלאר־ פון אן אמעריקאנער מת

א איד פון פוילן, געלעבט אין אמעריקע און געשטאָרבן אין ווין. געלעבט אלס קליינער מאן, געפירט זיך קארג און אָרים און פלוצלונג געשטאָרבן אין א קליינעם ווינער האָטעל מיט אן ערך הונדערט דאָלאר אין די הויזן־קעשענעס. ס׳האָט קוים געקלעקט אויף דער קבורה. אָבער א פאָר וואכן שפעטער האָט מען זיך דערוואוסט, אז דער איד איז געווען אן עושר, לויט עסטרייכישע און פוילישע פארהעלטענישן — טאקע א שטיק גביר. דער אוצר פון 88 אמעריקאנער באנקראָטן צו טויזנט דאָלאר א שטיק איז גאנץ צופעליק געפונען געוואָרן. דער איד האָט געהינקט און ער איז געגאנגען אויף שטאָלצן. גאנץ פרימיטיווע הילצערנע פראָטעזן, וועלכע מען האָט שוין נעהאט אוועקגעוואָרפן. עס האָט זיך ניט פארלוינט באהאלטן, אָט די שטאָלצן אלס חשק פון דער אָרימער ירושה: א קליינער אפגענוצטער טשעמאָדאן מיט אביסל אלטע מלבושים. דאָס ״ירושה פארמעגן״ האָט אָבער געמוזט אמטליך קאָמיסאַנירט ווערן, ווייל דער פארשטאָרבענער איז געווען אן אמעריקאנער אויף א פוילישן פאספאָרט. האָט די אמטלאכע קאָרעספאנדענץ צווישן ווין־וואַרשא־וואשינגטאָן געדויערט עטלאכע חדשים ארום דער אינדענטיטעט פון דעם מת, ביז דאָס ווינער פוילישע קאָנסולאט האָט קאָמיסיאָנעל איבערגענומען פון דעם האָטעל די זיבן זאכן פון דעם פארשטאָרבענעם.. האָט א אידישער באאמטער פון דעם פוילישן קאָנסולאט נאָך אמאָל אנגעקוקט די אוועקגעוואָרפענע שטאָלצן און ער האָט צופעליק אפגעבראכן א שטיקל און עס האָבן זיך אנגעהויבן ארויסשיטן אמעריקאנער פאפירלאך און עס האָט זיך באוויזן דער אוצר. אן ערלאכער באאמטער (קיינער וואָלט ניט געווען געוואוסט, ווען ער באהאלט זיך די 88 טויזנט דאָלאר) האָט ער אָפּגעגעבן דאָס געלט דעם קאָנסולאט, וועלכער האָט באלד פארשטענדיקט דעם פארשטאָרבענעמס פאמיליע אין אמעריקע פון דעם געפונענעם אוצר.

יעדער וויל א חלק ירושה

די ירושה ליגט אלץ אין ווין, די פאמיליע אין ניו־יאָרק מוז דערוויל נאָך וואַרטן, א פאָר זיינען שוין אריבער, ווער ווייסט וויפיל יאָר ס׳וועט נאָך נעמען, ביז דאָס אמעריקאנער געלט וועט צוריק וואנדערן קיין אמעריקע. די ווינער געריכטן האָבן צוטאָן מיט משפטים, ווייל עס מעלדן זיך ״יורשים״ אין ווין. אין עסטרייך איז פאראן א געזעץ פון ״פינדער לוין״, דעם געפינער קומט צען פראָצענט פון דעם געפונענעם ווערט. האָט דער אידישער באאמטער פון דעם פוילישן קאָנסולאט געפאָדערט דורכן געריכט 8,800 דאָלאר. העכער א יאָר האָט געדויערט דער פראָצעס, ביז א ווינער אדוואקאט, אלס פארטרעטער פון דער ניו־יאָרקער פאמיליע האָט געמאכט א גיטלאכן פארגלייך: ווי ר׳ סומכום אין דער משנה איז געוואָרן א ״יחלוקו״. דער באאמטער איז געווען גליקלאך מיט א העלפט. אין ווין זיינען ד ר י י ס י ק ט ו י ז נ ט ש י ל י נ ג אויך א שיינע מטבעה. האָט זיך אָבער איצט געמאלדן אין געריכט א נייער פרעטענדענט: דער האָטעל דינער פאָדער פלוצלונג אויף זיין חלק ירושה. די גאָלדענע שטאָלצן האָט ער געהאט ביי זיך באהאלטן, קומט אים אויך צען פראָצענט פון ״בבא מציאה דאָלארס״. האָט זיך אנגעהויבן א נייער משפט און ביז ער וועט זיך אמאָל ענדיקן וועלן זיך געווים מעלדן פילע אנדערע ווינער ״יורשים״ פון דעם סאָרט. ס׳איז א סברא, אז פון דעם אוצר וועט פאר דער אמעריקאנער פאמיליע זייער ווייניק אָדער גארניט פארבלייבן. דער פוילישער שטאאט וועט מסתמא זיין חלק שטייערן אויך ניט שענקען, אפשר וועט אויך עסטרייך אפלעקן א ביינדל. עס קאָן זיך מאכן, אז די יורשים אין ניו־יאָרק זאָלן נאָך מוזן צוצאָלן. מען מוז דארום וואָרענען אלע אמעריקאנער אז זיי זאָלן למען השם ניט שטארבן אין אייראָפּע און ניט באהאלטן קיין אוצרות אין שטאָלצן . . . ספעציעל קיין ווין זאָל מען קומען זיך אמוזירן. ווער ס׳וויל דוקא איבערלאָזן זיין געלט אין ווין, זאָל עס ליבער טאָן אלס לעבעדיקער...

א פראָצעס ארום א פארלאָרענער פרוי

די טאָכטער פון א ווינער אוניווערסיטעט־דאָצענט (ספק איד ספק קריסט אָדער קאָנפעסיאָנסלאָז) האָט חתונה געהאט מיט א לענדלאָרד אין פראג. אויך דעם מאנס אפשטאמונג איז פול מיט אזעלכע ספקות. דער זייער געבילדעטער יפה פיה איז דער מאן ניט געפעלן געוואָרן. זי איז עטלאכע מאָל אוועק פון אים, ביז זי האָט אין ווין זיך פארליבט אין א רייכען אמעריקאנער. אין די געריכטס אקטען רופט מען אים מר. יאקס מאָרים טולקע, דער וויצע פרעזידענט פון דער גאראנטי טראסט קאמפאני אין ניו־יאָרק. דאָס עסטרייכישע געריכט האָט אויפן פארשלאָג פון פרוי לאָרא געגעבן דעם מאן־לענדלאָרד א גט און אים אריינגעזעצט אויף א יאָר צייט אין קרימינאל, ווייל ער זאָל האָבן געסטראשעט דער פרוי לאָרא מיט גוואלד טעטיקייט, בשעת׳ן גט איז דער מאן נים געווען אין געריכט, ער איז גע׳גט געוואָרן זיצנדיק אין קרימינאל. די שיינע פרוי לאָרא לעבט איצט אין אמעריקע גליקלאך מיט איר צווייטן מאן. איצט האָט דער ערשטער מאן חרטה אויפן געצוואונגענעם גט און ער האָט אנגעהויבן א נייעם פראָצעס אין די געריכטן פון ביידע לענדער: אין טשעכאָסלאָוואקיע און אין אמעריקע. דער גט אליין איז ער מסכים, ער וויל אָבער, דאָס געריכט זאָל ענדערן די סיבה פון דעם פסק: דער נייער פסק דארף הייסן לויט זיין פארשלאָג — אז ניט ער איז שולדיק אין דעם גט, נאָר זי. די נפקא מינה גייט וועגן געלט.

ער פאָדערט פאר דער ווייב נאָר איין מיליאָן דאָלאר

פארוואָס? דער אמעריקאנער האָט כלומרשט פארפירט פרוי לאָרא, ווען זי איז נאָך ניט געווען גע׳גט, פאר דעם זאָל ער צאָלן דעם לענדלאָרד שאָדן־ערזאץ די קליינע סומען פון א מיליאָן דאָלאר. דער פראָצעס האָט זיך אויך געפירט פארן טריבונאל אין ניו־יאָרק׳ אָבער ווען דער ריכטער האָט אין ניו־יאָרק אויסגעשריבן דעם טערמין און ער האָט גערופן צום משפט ביידע מענער — שפעטעסטנס ביז צוויי חדשים, איז דערוויל דער לענדלאָרד א ר פ א ס י געזעסן אין ווינער קרימינאל און איז ארויס פון דאָרט א גע׳גט׳ער. איז דערוויל דער משפט אין ניו־יאָרק בטל געוואָרן און פרוי לאָרא מעג אלס געזעצלאכע גרושה טון מיט זיך, וואָס זי וויל. דערוויל איז דער לענדלאָרד ארפאסי פריי געוואָרן און ער פרובירט איצט זיין גליק ביי דער יוסטיץ אין טשעכאָסלאָוואקיע. דער געריכט אין בראטיסלאָווא (פרעסבורג) זאָל באנייען דעם גאנצן פראָצעס און ארויסגעבן א פסק, דורך וועלכן מען קאָן אויף דאָס ניי פראָצעסירן די מיליאָן דאָל. אין אמעריקע.

טשעכישע פאָליטיק אין דעם נייעם פראָצעס אין טריבונאל פון בראטיסלאָווא

דאָס געריכט אין בראטיס לאָווא האָט פארהאנדלט, פארהערט די אדוואקאטן פון ביידע צדדים און ער האָט ניט געקאנט קומען צו קיין פסק. דער משפט איז אפגעלייגט געוואָרן אויף א נייעם טערמין. דאָס געריכט וויל צום נייעם משפט אויסהערן פערזענלאך דאָס פריערדיקע פאר פאָלק, דאָס הייסט, אז די פרוי לאָרא וועט מוזן קומען פון אמעריקע קיין פרעסבורג. איר אדוואָקאט האָט דערציילט ביי דעם פרעסבורגער געריכט, אז א טשעכישער פאָליטיקער אין פראג האָט געמאכט א שותפות־געשעפט מיט ה׳ ארפאסי׳ א ספעקולאציע אויפן אמעריקאנער פראָצעס פון א מיליאָן דאָלאר. הייסט עס, אז די טשעכאָסלאָוואקישע פאָליטיק מישט זיך אריין אין א ווייבער־געשיכטע צווישן ווין־פראג און ניו־יאָרק. דערוויל וויל ארפאסי פארן קיין אמעריקע באנייען אויך דאָרט דעם איבערגעריסענעם שאָדן ערזאץ פראָצעס אויף א מיליאָן דאָלאר.

וואָס עס קאָן ווערן פון א גט און פון א ליבע: א אינטערנאציאָנאלע אפערע צווישן דריי לענדער. די עסטרייכישע און טשעכישע בלעטער האָבן שטאָף פאר א אמעריקאנער סענסאציע.

(״איטא״)

דער רבי ר׳ משה חיים, דער ״האלבער שד״

דעם שידלאָווצער רבי׳נס זון, אָדער יאָסל קאלב דער פאפערשמירער, און אויסטערלישע מעשה, וואָס האָט פאסירט מיט פופציק יאָר צוריק אין גאליציע. — צוויי ווייבער בלייבן צוליב אים אייביקע עגונות.

פון מנשה אונגער

אין אלע קליינע שטעטלאך אין גאליציע איז נאָך ביז היינט א מנהג, אז ווען איינגלאך ווילן דערשרעקן איינער דעם צווייטן ביינאכט אין דער קלויז ניט מען א געשריי: ״משה חיים שד גייט״! און דאָס וואָרפט שוין אן א פחד [illegible]

דער יונגערמאן האָט קיין קלאָרע תשובה אויף דעם ניט גענעבן.

איז געבליבן די פראגע: ווער איז ער? איין פרוי האָט ער געזאָגט . . . אז ער איז משה חיים, און פאר דער צווייטער פרוי איז ער — יאָסל קאלב. [illegible]

טרינקט בעלס — חשנוהשער אַיל דריי — BELL BOTTLING CO. PHONE 51 591

1 טאָג — געדיינקט אַז מיר קענען אייך געבן באַדינונג אויב איר פאַרלאַנגט. דריי קלינינג אין אַלע אייערע אָדער פאַרבן — 37 266, PERTH DYE WORKS LTD. — נ. פּ. פּאַרטנאַי, מענעדזשער

Robin Hood Rapid Oats

דער קאַנאַדער ברעקפעסט

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

ביידע זיינען געזעסן שווייגנדיק און יעדער האָט זיך געטראַכט זיינע געדאַנקען. בענדזשאַמין האָט צוריק אָנגעהויבן האָפן אויף סילוויאַן, זי איז צום אַלטען נישט צוריקגעגאַנגען. הייסט עס, אַז זי וואַרט אויף אים. אָבער פאַרוואָס האָט זי זיך נישט געוויזן? פאַרוואָס איז זי נישט געקומען צו אים?

און קיידי איז געזעסן א דערשלאָגענע און א פאַרביסענע. זי איז געוועזן באַליידיקט. זי איז געוועזן אויפגעבראַכט און זי האָט זיך געפילט פרעמד צו בענדזשאַמינען, איצט דערמאָנענדיק זיך אין סילוויאַן האָט אויף דאָס ניי אויפגעקאָכט אין איר האַרצן די אייפערזוכט, אויף דאָס ניי האָט זיך איר דערמאָנט אַלע ליידן און וואָס זי איז זיך פון אים אויסגעשטאַנען און געטראַכט האָט זי נאָך:

— און ווער ווייס וואָס עס ליגט איצט אין זינען? און ווער ווייס צי ער האָט איצט חרטה? עס קאָן דאָך זיין, אַז נאָך איצט טראַכט ער נאָר פון איר?

די מאַשין איז געלאָפן איבער די רוישענדיקע גאַסן און ביידע, בענדזשאַמין און קיידי זיינען אין מאַשין געזעסן שטילשווייגנדיקע.

קאַפּיטל 11

די שלעכטע בשורה

צו דער זעלבער צייט וואָס בענדזשאַמין איז באַפרייט געוואָרן פון פּריזאָן און איז געפאָרן אַהיים, האָט אין דער היים ביים אַלטן מר. וואָלף דערוויילע אַזוי פּאַסירט:

דער אַלטער איז געלעגן אויפן בעט און ער האָט אַלץ געטראַכט זיינע טרויעריקע געדאַנקען, וואָס האָבן אים די לעצטע טעג נישט געלאָזט צורו. פון זינט ער האָט זיך דערוואוסט פון דעם דאָקטאָר, אַז זיין קראַנקהייט איז זייער אַן ערנסטע, האָט ער שוין נישט אויפגעהערט אויף איין מינוט צו טראַכטן וועגן דעם, אַז עס איז זייער מעגלאַך, אַז גאָר אין גיכן זאָל קומען דער סוף צו זיין לעבן. ער האָט געפילט מיט אַלע חושים אַז עס דערנענטערט זיך די ענד. אַז גייט צו דער גרעניץ פון זיין לעבן. ער וועט צוקומען צום לעצטן פּונקט און — אַלץ וועט זיך ענדיקן. אַלע זיינע אַמביציעס, אַלע זיינע פאַרלאַנגען וועלן דערטרונקען ווערן אין אייביקער פינסטערניש — דער טויט.

ער איז געלעגן מיט פאַרפרעסטע ליפּן און מיט עקשנות האָט ער אַלץ געטראַכט, אַז עס קומט צו אַלעם א סוף. דער דאָקטאָר איז היינט אויך געווען ביי אים, ער האָט אים ווידער לאַנג באַטראַכט און ער איז ווידער געווען זייער ערנסט. זיינע אויגן זיינען געווען פאַרקלערטע, סורות'דיקע. ער האָט אים ווידער אָנגעזאָגט, אַז ער מוז זיך אָפּהיטן פון דער קלענסטער אויפרעגונג. ער האָט אים ווידער געגעבן אָנצוהערן, אַז ער איז ערנסט קראַנק, אַז די קראַנקהייט איז א דויערנדע. ער מוז האָבן געדולד. נאָר . . . ער דאַרף זיך נישט שרעקן, קיין געפאַר איז נישטאָ.

דער אַלטער האָט אים אויסגעהערט שווייגנדיק, נאָר די לעצטע טרייסט ווערטער האָט ער נישט געגלויבט. ער האָט פאַרשטאַנען, אַז דאָס זאָגט דער דאָקטאָר נאָר אום כדי אים צו טרייסטן.

איידער דער דאָקטאָר איז אוועק, האָט ער עפּעס שטיל גערעדט מיט דער נוירס. דער אַלטער האָט נישט געהערט וואָס ער האָט מיט איר גערעדט און ער איז נישט געוועזן נייגעריק צו וויסן וואָס ער האָט מיט איר גערעדט. אים איז עס שוין נישט אָנגעגאַנגען. ער האָט שוין נישט געהאָפט אויף גאָרנישט. אין אַלע זיינע גלידער איז שוין געוועזן דער יאוש, די פאַרלאָרנקייט און ער האָט איצט נאָר געוואָרט אויף איין זאַך: צענויפבריינגען די פאַמיליע. ער האָט געוואָלט אַז די משפּחה זאָל זיך צוריק צענויפקומען. אַלע זאָלן זיין צוזאַמען אין — ער וועט זיי בעטן אַז זיי זאָלן אים מוחל זיין פאַר די ליידן וואָס ער האָט געבראַכט אויף דער גאַנצער הויז און אויף זיך אַליין. ער וועט זיי זאָגן:

— זעט קינדער, זעט וואָס איך האָב אָנגעמאַכט איבער מיין גרויסן טעות, וואָס איך האָב געמאַכט. איין גרויסן טעות האָב איך געמאַכט אין מיין לעבן און וואָס איז פון דעם אַרויסגעקומען? איך האָב זיך איבערגעגעבן צום יצר הרע. איך האָב זיך צופיל צוגעהערט צו דעם פאַרלאַנג פון מיינע זינדיקע בלוטן. איך האָב זיך ניט קעגנגעשטעלט מיינע ווילדע ליידנשאַפטן. איז צו וואָס האָט דאָס דערפירט? וואָס איז פון מיר געוואָרן? איך בין געוואָרן געבראָכן. איך בין קראַנק. איך ליג צוגעשמידט צום בעט און מיינע טעג זיינען געציילטע. און די משפּחה האָט איבער מיר געליטן, איך האָב אייך אַלעמען פאַרשאַפט אַזוי פיל יסורים. געבראַכט צו זינד, צו פאַרברעכענס, געריינקט זשע קינדער, מאַכט איר נישט מער קיין (טעות'ן) אין לעבן, לעבט רואיק, באַטראַכט, גייט נישט נאָך בלינדערהייד אייערע ליידנשאַפטן. באַטראַכט גוט אייערע טאַטן.

אַזוי האָט דער אַלטער געטראַכט און דאָס איז געוועזן איצט זיין איינציקער פאַרלאַנג: צענויפבריינגען די משפּחה. ער האָט געוואוסט, אַז בענדזשאַמין ווערט גלייך באַפרייט. דער לאָיער האָט עס אים געלאָזט וויסן דורכן טעלעפאָן. הייסט עס, אַז נאָך היינט וועט בענדזשאַמין דאָ זיין. ביטריס וועט אויך מסתמא אָנקומען מיט סעמ'ען היינט־מאָרגן. און מיט דער האָפענונג האָט ער רואיק געוואָרט.

אים איז היינט אביסל לייכטער געווען. ער האָט געאָטעמט גרינגער און רואיקער. און פילנדיק זיך אביסל שטאַרקער, האָט ער זיך אויפגעזעצט אין בעט, האָט געקוקט אין פענסטער אַריין און ער האָט געוואַרט אויף בענדזשאַמינס אַהיים קומען.

דערביי האָט ער געטראַכט:

— זאָל נאָר בענדזשאַמין קומען. ער וועט אָננעמען זיין האַנט און ער וועט זאָגן:

— זון מיינער, לאָמיר זיך איינער דעם צווייטן מוחל זיין, ביידע זיינען מיר געווען אומגערעכט. ביידע האָבן מיר געזינדיקט. לאָמיר פאַרגעסן אַלץ, דו ביזסט מיין זון.

און בענדזשאַמין וועט צוריק ווערן זיין קינד. וויפיל אים איז נאָך באַשערט צו לעבן אויף דער וועלט, וועט ער כאָטש עלנט ניט זיין, וועט ער כאָטש געניסן אביסל פאַמיליען גליק. זאָל נאָר אויך ביטריס אַהיים קומען מיט סעמ'ען. ער וואָלט אויך נאָך וועלן דערלעבן ביטריס עס חתונה. ער וואָלט נאָך געוואָלט זעען מיט זיינע אייגענע אויגן ביטריסעס באַשערטן.

די נוירס וואָס איז געוועזן אַראָפּגעגאַנגען "דאַן סטעירס" איז דערוויילע צוריק אַרויפגעקומען. זי איז צו אים צוגעגאַנגען מיט ווייכע און שטילע טריט און זי האָט אים געפרעגט:

— ווי פילט איר זיך?

— איך פיל בעסער.

— איר וועט אפשר טרינקען א גלאָז מילך?

— אַלרייט.

— איר דאַרפט זיך נאָר אָפּהיטן ניט צו אויפרעגן זיך און איר וועט זיין אַלרייט.

דער אַלטער האָט א שמייכל געטאָן און ער האָט שוין מער נישט געענטפערט.

הינטן, דאַן סטעירס האָט אימיצער געעפנט די טיר פון פאָרטש און האָט זי צוריקגעוואָרפן מיט אימפּעט. דער אַלטער האָט אָנגעשטריינגט זיין געהער און ער האָט א טראַכט געטאָן: אפשר איז שוין בענדזשאַמין געקומען?

די נוירס האָט געפרעגט:

— וואָס הערט איר זיך אַזוי איין?

— אימיצער האָט אונטן געעפנט די טיר.

— עס קאָן זיין. עס דאַכט זיך מיר טאַקע אַז איך האָב געהערט א קלאַפּ אין דער טיר.

— ווער זשע האָט עס געקאָנט זיין?

— אָט גיי איך אַראָפּ און איך וועל א קוק טאָן.

— פּליז, גיט א קוק, ווער איז דאָרט.

די נוירס איז אַראָפּגעגאַנגען מיט פלינקע אָבער ווייכע טריט, זי איז אַראָפּגעקומען אָבער זי האָט קיינעם דאָרט ניט געטראָפן. אין שטוב איז געווען שטיל, די דינסט איז גראָד געווען אין קעלער, וואו זי האָט געוואַשן וועש. די נוירס איז אַרויס אויפן פאָרטש און זי האָט געפונען א פרישע צייטונג לעבן טיר. האָט זי שוין פאַרשטאַנען: מסתמא האָט מען אַריינגעוואָרפן די צייטונג, דערפאַר האָט מען געעפנט די טיר. זי האָט אויפגעהויבן די צייטונג און האַלטנדיק זי אין דער האַנט, איז זי צוריק אַרויף אויבן און זי האָט געזאָגט:

— קיינער איז ניטאָ. דאָס האָט מען אַריינגעוואָרפן די צייטונג.

— די צייטונג גאָר?

— יאָ . . . זי איז געלעגן לעבן דער טיר אין אינווייניק.

און מיט אַמאָל האָט זיך אים פאַרוואָלט צו נעמען די צייטונג אין האַנט אַריין. ער וועט אביסל אַריינקוקן אין איר.

— אַלרייט — זי האָט אים איבערגעגעבן די צייטונג — און איך וועל גיין נאָך מילך.

די נוירס איז ווידער אַראָפּ דאַנסטעירס. מר. וואָלף האָט דערוויילע צוזאַמענגעלייגט די צייטונג און ער האָט גענומען קוקן אויף די קעפּלאַך פון די נייעסן אויף דער ערשטער זייט.

זיין אויג איז צוגעצויגן געוואָרן צו א קעפּל וואָס איז געווען געדרוקט מיט גרויסע בוכשטאַבן. ס'איז געווען עפּעס א מאָרנע סענסאַציאָנעלע קעפּל:

"יונגער באַי פון רייכע עלטערן א בוטלעגער און א מערדער".

די קעפּל האָט צוגעצויגן מר. וואָלפס אויפמערקזאַמקייט און ער האָט דערביי א טראַכט געטאָן אַזוי: — א באַי פון רייכע עלטערן און א בוטלעגער און א מערדער צו דעם. וואָס האָט געטריבן אַזאַ באַי זיך צו פאַרנעמען מיט בוטלעגעריי? ווער קאָן דאָס וויסן? ווער קאָן וויסן וואָס ס'האָט געטריבן א באַי פון רייכע עלטערן צו באַגיין אַזעלכע פאַרברעכענס. ווער ווייס? אפשר איז עס צוליב דער שולד פון די עלטערן? עס קאָן דען ניט זיין?

די נייעס האָט אים פאַראינטערעסירט און ער האָט גענומען לייענען די געשיכטע:

דאָרט האָט זיך דערציילט, אַז מיט א פּאָר טעג צוריק איז אויף די וועגן וואָס ליגן ניט ווייט פון ים פאָרגעקומען א קאַמף צווישן פּראָהיבישאַן אַגענטן און בוטלעגער, וואָס האָבן אין א מאַשין געפירט געשמוגלטע בראַנפן. די פּראָהיבישאַן אַגענטן האָבן שוין לאַנג געוואוסט, אַז דאָרט גייט אַן שמוגל. מען האָט אָבער קיינעם ניט געקאָנט כאַפּן. לעצטנס האָט ניו־יאָרק אַריבערגעשיקט אהין אייניקע אַגענטן מיט א ספּעציעלער מיסיע. יענע האָבן געקראָגן ידיעות וועגן א טראַנספּאָרט וואָס מען דאַרף פירן די נאַכט איז געווען זייער א פינסטערע, און מען האָט אָרגאַניזירט אַן אַבלאַווע אויפן הויפּט וועג. אין מיטן דער נאַכט איז אָנגעקומען די מאַשין מיט דער געשמוגלטער סחורה. עס האָט זיך אָנגעהויבן א קאַמף און איין אַגענט איז געפאַלן א קרבן. א קויל האָט דורכגעלעכערט זיין האַרץ. מען האָט דעם מערדער, דעם שמוגלער פאַרהאַלטן. אין קעשענע האָט מען ביי אים געפונען זיין רעוואָלווער, און דאָס מערקווירדיקסטע דערפון איז, וואָס דער מערדער איז א יונגער באַי, א זון פון רייכע ניו־יאָרקער עלטערן . . .

די ערשטע טעג האָט מען ניט געוואָלט אָנגעבן זיין נאָמען. ענדלאַך איז געלונגען צו דערגיין ווער ער איז — זיין נאָמען איז . . . .

מר. וואָלפס אויגן זיינען געוואָרן גרויסע און גלעזערנע. עס האָט זיך אים צוזאַמענגעגאָסן פאַר די אויגן און ער האָט ווייטער ניט געקאָנט זעען די אר־תיות: גאָט, דו ליעבעדיקער! האָב רחמנות! ס'קאָן דאָך ניט זיין? איז עס מעגלאַך?

ער האָט אויף א ווייל פאַרמאַכט די אויגן, זיי געעפנט און איבערגעלייענט גאַנץ קלאָר:

— סעם וואָלף פון ניו־יאָרק!

פון זיין האַלז האָט זיך אַרויסגעריסן א ווילדער געשריי. דער קאָפּ האָט זיך אים געגעבן א מיש, א געדיכטער נעבל האָט אים איינגעהילט און ער איז צוריק געפאַלן אויפן קישן.

ווען די נוירס האָט אונטן דערהערט זיין געשריי און זי איז אַרויפגעלאָפן, האָט זי אים געטראָפן ליגן מיט גרויסע און גלעזערנע אויגן. די הענט האָט ער קאָנוואולסיוו געשטעקט פאַראויס און דער מויל איז אים געווען אָפן. דאָס פּנים רויטלאַך און כמעט אומגעהויערע שרעק אויף דעם.

(ווייטערס קומט)

סאַסקאַטון

סאַסקאַטונער נאָטיצן

מיטוואָך, דעם 29טן אַפּריל, האָבן די פאָלגנדע פריינט, מרס. ס. ציטלין, מרס. זבאַרסקי, מרס. וו. לאַנדו, און מרס. סימבורג, דורכגעפירט א פאַרווילונג אין דער היים פון מרס. לאַנדו לכבוד מרס. דזש. גאַרדאַן, וועלכע האָט פאַרלאָזט סאַסקאַטון צו באַזעצן זיך אין מאָנטרעאַל. ביי רייך געדעקטע טישן מיט פאַרשיידענע מאכלים, באַצירט מיט שיינע בלומען, האָט דער עולם פאַרבראַכט ביז 2 אַזייגער פאַרטאָג. דער ערן גאַסט איז פּרעזענטירט געוואָרן מיט א שיינעם "טיי סעט" פון מרס. לאַנדו. מרס. ציטלין איז געוועזן פאָרזיצערין פון דעם אָוונט. א מוזיקאַלישע פּראָגראַם איז געגעבן געוואָרן.

* * *

פרייטאָג אָוונט, דעם 1טן מאַי, האָט מרס. דאַן איידעלמאַן דורכגעפירט א פּאַרטי לכבוד מרס. מ. איידעלמאַן פון מאַרסעל, וועלכע איז געוועזן צו גאַסט אין שטאָט פאַר א קורצער צייט.

* * *

מר. און מרס. מעקס סמיט, מיט זייערע קינדער זיינען איצט אויף א רייזע אין דער איסט פאַר 6 וואָכן. אין דער צייט וועלן זיי באַזוכן וויניפּעג, מאָנטרעאַל, ניו־יאָרק, טאָראָנטאָ און שיקאַגאָ.

* * *

זונטאָג, דעם דריטן מאַי, האָט מען דאָ געוויזן די ארץ־ישראל פילם "שירת העבודה" אונטער דער אויפזיכט פון דעם היגן אידישן נאַציאָנאַלן אַרבעטער פאַרבאַנד, אין ראַקסי טעאַטער. דאָס טעאַטער איז געוועזן געפּאַקט פון אידן און קריסטן און די אונטערנעמונג איז געוועזן א פינאַנציעלער דערפאָלג. חבר ליכשטיין איז פאָרזיצער פון דעם אָוונט און ער האָט מיט דער הילף פון פאַרשיידענע לאָקאַלע אַרטיסטן דורכגעפירט א רייכע פּראָגראַם. די קינדער פון תלמוד תורה האָבן געזונגען די "התקוה" איידער די בילד איז געוויזן געוואָרן. די בילד איז באַגלייט געוואָרן מיט אידישער פאָלקס מוזיק, געשפּילט פון ח. ליכשטיין. אין נאָמען פון ברענטש ווערן באַדאַנקט אַלע אַרטיסטן וואָס האָבן אַנטייל גענומען אין דער פּראָגראַם. אויך ווערט א דאַנק אויסגעדריקט צו מר. ראַטשטיין, דעם אייגנטימער פון טעאַטער, און דעם מענעדזשער. נאָך דעם האָט ח' ליכשטיין איינגעלאַדן די אַלע אַרטיסטן מיט א טייל געסט צו זיך פאַר א גלעזל טיי וואו מען האָט פאַרבראַכט ביז שפּעט אין דער נאַכט.

* * *

די גאַנצע אידישע באַפעלקערונג גרייט זיך מיט א יום־טוב'דיקער שטימונג צו באַגעגענען די צוויי געסט מרס. און מרס. דע האַאַז, וואָס קומען דעם זונטאָג עפענען דעם קרן־היסוד קאַמפּיין. און מען קאָן ווירקלאַך האָפן אויף דערפאָלג, לויט דער שטימונג וואָס הערשט דאָ. אַלעס איז שוין צוגעגרייט צו באַגעגענען די געסט מיט א רייכער פּראָגראַם, וואָס עס איז אויסגעאַרבעט געוואָרן. זונטאָג בייטאָג וועט אין ת"ת זאָל אָפּגעהאַלטן ווערן א מאַס־מיטינג און אין אָוונט וועט געגעבן ווערן א באַנקעט לכבוד די געהערטע געסט.

* * *

דער היגער ברענטש פון א. נ. א. פ. האָט אויף דעם לעצטן מיטינג אָנגעצייכנט פּלענער פאַר די זומער מאָנאַטן. זייערע מיטינגען וועלן באַזוכט ווערן רעגלמעסיק ביז דעם 15טן מאַי, און דאַן וועלן אָפּגעהאַלטן ווערן א רייע מיטינגען אויף דער פרייער לופט. איינשליסנדיק פאַרשיידענע ספּאָרטס. זיי פּלאַנעווען דורכצופירן דעם זומער א גרויסן קאָנצערט, אין "וואַטרוס ביטש". די ביבליאָטעק וועט זיין אָפן, ווי ביז איצט.

ל. שטערנבערג.

וויטיק פאַרשוואונדן מאָמענטאַל

איבערציייגן. שלינגט עס אַרונטער. דער וויטיק איז אַוועק. הילף איז אַזוי איינפאַך ווי דאָס.

קיין שעדלאַכע נאָכווירקונגען פון אַספּירין. עס דריקט קיין מאָל ניט דאָס האַרץ און איר דאַרפט קיינמאָל ניט צווייפלען צו נוצן דיזע טאַבלעטס.

אַזוי אַז עס איז נוצלאָז צו ליידן פון קאָפּוויטיק, ציינוויייטיק אָדער ניוראַלדזשיאַ. די וויטיקן פון סקאַטיקאַ, לאַמבעגאָ, רומאַטיזם אָדער ניוריטיס קאָן מען פאַרטרייבן פולשטענדיק אין עטלאַכע מאָמענטן. פּעריאָדישע ליידן ביי פרויען קאָנען אַוועקגעלאַסטשעט ווערן; די אומבאַקוועמלאַכקייט פון פאַרקילונגען קאָן מען אויסמיידן.

עכטע אַספּירין האָט אַנדערע וויכטיקע נוצן — אַלע באַצייכנט פון די אויסגעפּרובירטע דירעקציעס אין יעדער באָקס. יעדער טאַבלעט טראָגט דעם בייער קראָס. גיט אַכטונג אויף דעם נאָמען אַספּירין אויף דער באָקס — יעדן מאָל ווען איר קויפט די דאָזיקע טאַבלעטס — און זייט געזיכערט.

אַנהאַלטונג

אָדער נויטיקע נייע מיילן

וועלכע וועט אייער בודזשעט פּראָדוצירן?

דערפאַר מיינט קאַנקריט ברוקירונג זיכערער און גרינגערע, מער עקאָנאָמישער פאָרן. פאַרטיידיקט דאָס און ברייטערע האַיוועיס ביי יעדער געלעגנהייט.

CANADA CEMENT CONCRETE FOR PERMANENCE

"ס'איז דאָס ביסל וואָס עס קאָסט צו אַנהאַלטן וואָס מאַכט קאַנקריט ברוקירונג עקאָנאָמיש".

PERMANENT CONCRETE HIGHWAYS

CANADA CEMENT COMPANY LTD.

Canada Cement Company Bldg.
Phillips Square Montreal

Sales Offices at:
Montreal Toronto Winnipeg Calgary

דיזע נייע רעסיפּיס מאַכן א טעגלאַכן מאכל פון

Canadian Canned Salmon

Canadian Canned Salmon

רעסיפּי ביכל פריי . . . מעלט דעם קופּאָן

Canned Salmon Advertising Committee,
M4 402 West Pender Street, Vancouver, B.C.
Please send me your FREE Recipe Booklet showing new recipes in full color.

Name..

Address..

סאַסקאַטון

Birney's Hardware

אויסשליסלעכע אַגענטן פאַר

טשי־נעטל וואַרנישעס

און אַלע

שנעל טריקנדיקע ענעמלס

AVENUE A and 20th STREET
Phones 2988-3466 Saskatoon

אויב ס'איז זייגערס

זעט די

STACEY BROS.

קוואַליטעט דזשועלערס

Stacey Bldg., 20th Street West
Phone 3410

הוסטן און פאַרקילונגען

מאַרשאַל'ס סירופּ אָף ספּרוס און מאַלי

ניט שעדלעך. הילפט

35 סענט און 60 סענט פלעשל

מעקבין און מאַרשאַל

פּרעסקריפּשאַן דראַגיסטן

4446—4211

20—427

3317

מיר דעליווערן

ROSS PLUMBING & HEATING CO.

סאַניטאַרי און באַהייצונג אינזשינערן

ד. א. ראָס. מאַנעדזשער

132 Ave. A. North, Saskatoon, Sask.

Phone 3919

אויגן עקזאַמינירט

.259

נוצט

Palm

אייז קרים

"די קרים פון זיי אַלע"

PALM DAIRIES LTD.

487-1ST AVE. N. SASKATOON

סאַסקאַטון — איפּמערקזאַם

מר. פּיטער פרידמאַן

(אוניווערסיטי אָף סאַסקאַטשעוואַן)

איז דער פאַרשטייער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין סאַסקאַטון.

מיר בעטן אַלע סאַסקאַטונער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. פּ. פרידמאַן

וועלכער איז אויך באַפולמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּשאַנס פאַר "דאָס אידישע וואָרט".

ברודער מארד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פארזעצונג)

— איך קאן באפרידיקן אייער נייגעריקייט. דער עכטער פראפעסאר טראגט ברילן אין א זילבערנער איינפאסונג, דער פאלשער אבער טראגט ברילן אין א גאלדענער איינפאסונג.

דער באנקיר האט זיך קענען זיין ווילן א כאפ געטאן צו זיינע ברילן, גלייך ווי ער וואלט געוואלט זיך איבערצייגן אויב די איינפאסונג פון זיינע ברילן איז פון גאלד אדער פון זילבער.

— לאזט צורו אייערע ברילן, — האט גראף אלפרעד געזאגט מיט א שמייכל. — איך פארזיכער אייך, אז אייערע ברילן זיינען איינגעפאסט אין גאלד.

דער פראפעסאר האט גארנישט ניט געענטפערט.

— גאנץ גוט.

— איז דאס אן אנטווארט.

— נו, ווען איר ווילט מיר קיין אנטווארט ניט געבן, וועל איך ווייטער ריידן.

— ביטע, מיין הער, ביטע רעדט.

— ווען א מענש פארשטעלט זיך, און נעמט אן א פרעמדן נאמען, מוז ער דאך האבן געוויסע אורזאכן, פאר וואס ער טוט עס. עס איז מעגלאך אז ער האט א פיינט, וועלכער פארפאלגט אים, אדער ער איז באגאנגען א פארברעכן און די פאליציי זוכט אים.

— גאנץ ריכטיק, מיין הער.

— איך ווייס זאגאר פאר וואס איר האט זיך אזוי פארשטעלט, — האט גראף אלפרעד ווייטער געזאגט.

— אזוי ? ווייסט איר זאגאר ווער איך בין ? — האט דער באנקיר געפרעגט.

— געוויס ווייס איך עס. איר זייט דער באנקיר דזשאנסאן, וועלכער איז אנטלאפן פון לאנדאן.

עס איז באמערקנסווערט, אז וואס ווייטער גראף אלפרעד האט גערעדט און וואס דייטלאכער ער האט ארויסגעזאגט, וואס ער וויל, אלץ פרעכער איז דזשאנסאן געווארן. ער האט איצט געקוקט גראף אלפרעד גלייך אין די אויגן און האט אים יעדערס מאל געענטפערט מיט א ביטערן שפאס.

— נו, גוט, לאמיר זאגן, אז איך בין ווירקלאך דזשאנסאן פון לאנדאן. נו, איז וואס ? וואס פאר א פארברעכן האב איך דען באגאנגען ?

— איר האט באנקראטירט און צוגענומען דאס געלט פון די מענשן, וועלכע האבן אייך פארטרויט און האבן דעפאזירט געלט אין אייער באנק. מען ווייסט ווייטער אז איר פלעגט אויפקויפן אלע גנבות פון לאנדאן, מען ווייסט ווייטער אז —

— ווי עס ווייזט אויס, ווייסט איר פיל מער פון מיר, — האט דזשאנסאן געזאגט מיט א זאנדערבארן שמייכל.

— אלזא זאגט איר אליין אז איר האט באגאנגען אלע דיזע . . .

— איך זאג גארנישט ניט מיין ליבער גוטער הער, — איך זאג נאר אז איר ווייסט זייער פיל זאכן וואס איך ווייס ניט. אבער מאכט אן ענדע.

— איך האב שוין געענדיקט.

— דאס איז א דומהייט ! — איר זייט ניט געקומען אהער צו דערציילן מיר געשיכטעס פון א געוויסן לאנדאנער באנקיר.

— פאר וואס ניט ? איך האב זיך געוואלט איבערצייגן צי זייט איר טאקע אט דער...

— און ווייטער גארנישט ניט, — דאן קאנט איר זיך גיין געזונטערהייט.

— איך וועל אייך נאכפרעגן וואס דענקט איר, — וויפיל איז פאר אייך ווערט מיין שרייבן ?

— אזוי מיין הער, ווייזט מיר ארויס אייער פארב ! זאגט מיר, וואס ווילט איר!

— יא, הער פראפעסאר, איך וויל וויסן וויפיל איר קאנט מיר געבן פאר מיין שווייגן ?

— דאריף איז שווער צו ענטפערן. איך פרעג נאר וויפיל קאנט איר מיר געבן ?

דער באנקיר האט געווארט א פאר מינוט, דאן האט ער ערנסט געזאגט :

— איך פארשטיי אז מיט א קליינקייט וועט איר זיך ניט צופרידנשטעלן, איר וועט געוויס פארלאנגען א גרויסע סומע. איך ווייס ניט אויב איר וועט זיין צופרידן מיט דער העלפט פון מיין פארמעגן.

גראף אלפרעד האט אים אנגעקוקט מיט שטוינען, ער האט גוט געזעען, אז דער באנקיר לאכט פון אים.

— ווען די העלפט איז ווייניק געווען פאר אייך, וועל איך אייך געבן דריי פערטל, — האט דזשאנסאן ווייטער געזאגט, מיט דעם זעלבן זאנדערבארן שמייכל, ווען דריי פערטל פון מיין פארמעגן איז אויך צו ווייניק, וועל איך אייך אוועקגעבן אינגאנצן, — וואס נאך ווילט איר ?

דאס האט שוין גראף אלפרעד ניט געקאנט איבערטראגן. ער האט זיך אויפגעהויבן און האט אויסגערופן.

— ווי איך זע זייט איר א פרייליכער מענש און איר ווילט מאכן א שפאס איבער מיר, איך זאג אייך אבער, אז איך שפאס גאר ניט. איך רעד גאנץ ערנסט. מען זוכט אייך אין לאנדאן. איך דארף נאר זאגן איין ווארט און איר וועט זיצן אין די גאנץ-היוכע פענסטער.

— אלזא, וויפיל פארלאנגט איר ? — האט דער באנקיר געפרעגט מיט דעם זעלבן שפאס.

— צוויי מיליאן דאלאר.

— וועט עס ניט זיין צופיל.

— איך דענק, אז עס וועט ניט זיין צופיל, מען זאגט, אז איר האט מיטגענומען א קאפיטאל פון פינף מיליאן דאלאר.

— ווילט איר דאס געלט מיטנעמען מיט זיך ? ווילט איך זאל אייך שוין אפצאלן די צוויי מיליאן ?

גראף אלפרעד האט א שאקל געטאן מיט דעם קאפ אלס צייכן, אז ער וויל שוין צונעמען די צוויי מיליאן דאלאר.

— נו, דאן מוזט איר זיין אביסל געדולדיק, האט דזשאנסאן געזאגט ערנסט, צוויי מיליאן דאלאר צאלט מען ניט אפ אזוי לייכט, דאס מוז פארנעמען א סך צייט, איך וויל דאך אייך ניט באשווינדלען און אייך איינצאלן עטלאכע דאלאר.

גראף אלפרעד האט זיך צוריק געזעצט. ער איז געווען אומרואיק. ער האט ווירקלאך ניט פארשטאנען דעם באנקיר. ער האט געוואוסט, אז ער האלט אים אין די הענט און דאך לאכט דער באנקיר פון אים און טרייבט שפאס.

דער שטאל און דאס אייזן

— איצט הערט מיך אויס, — האט דער באנקיר געזאגט מיט אן אייזקאלטער שטימע. איך בין ווירקלאך דער באנקיר דזשאנסאן. איך האב באנקראטירט אין לאנדאן א גאנץ גרויסע סומע. איך פלעג אויסקויפן אלע גנבות פון לאנדאן און בין דערפון רייך געווארן, איך האב זיך פארשטעלט פאר א פראפעסאר גרינלאנד און האב אנגענומען זיין נאמען — איך בין דער קאפ, דער אנפירער פון א גאנצער באנדע רויבער און מערדער, — זייט איר צופרידן ! ?

גראף אלפרעד האט א שאקל געטאן מיטן קאפ.

— איצט וועל איך אייך דערציילן א געשיכטע פון א מאן, וועלכער איז אויך באגאנגען פיל פארברעכנס, אבער מען פארפאלגט אים ניט און דערפאר דארף ער זיך ניט פארשטעלן.

— הער דזשאנסאן מיר רעדן פון געלט, אבער ניט פון דערציילן געשיכטעס, — האט גראף אלפרעד אויסגערופן.

— איך קאן זיך ניט העלפן, איך מוז פריער דערציילן די געשיכטע, דאן וועל איך אייך געבן אייער געלט.

— איך וויל אבער ניט הערן פון אייער געשיכטע.

— ווען איר ווילט מיך ניט אויסהערן, מעגט איר אייך גיין און טאן וואס איר ווילט, אדער וואס איר פארשטייט, — האט דער באנקיר געזאגט גאנץ רואיק.

גראף אלפרעד איז געבליבן זיצן. ער האט געמוזט אויסהערן וואס דזשאנסאן האט אים געזאגט. ער איז שוין צו ווייט פארקראכן.

— נו, גוט, דערציילט מיר קורץ און שארף.

— איך האב געקאנט אין לאנדאן א גאנץ רייכן מאן, וועלכער האט פארשווענדעט א גרויסעס פארמעגן און האט ענדלאך געמוזט ארויסקוקן, אז זיין ברודער זאל אים גיבן פון וואנען צו לעבן.

— דאס איז עפעס א נארישע געשיכטע.

— זי הויבט זיך נאר אן אזוי לאנגווייליק, שפעטער ווערט זי אינטערעסאנטער.

— האט דער באנקיר געזאגט רואיק, — איינמאל האבן זיך ביידע ברידער צעקריגט און דער פארשווענדער און קארטן שפילער האט געמוזט אוועקפארן קיין אינדיען, וואו ער האט פארבראכט עטלאכע יאר. וואס ער האט דארט געטאן, ווייס מען נאך דערווייל ניט, מען ווייסט נאר אז אין עטלאכע יאר ארום איז ער צוריקגעקומען צו זיין ברודער און האט זיך געמאכט פאר גוט און פרום.

— דאס הייסט ביי אייך אינטערעסאנט ?

— עס איז ערשט דער אנפאנג פון מיין געשיכטע.

— דאן מאכט עס קורץ. איך האב ניט פיל צייט.

— ווען איר האט איצט קיין צייט ניט, קאנט איר אייך גיין און קומען. אלזא, איך וועל אייך בעסער דערציילן אין קורצן וואס עס איז ווייטער געווען. ביידע ברידער האבן ווידער געלעבט פריינטלאך. פלוצלונג איז איין ברודער געשטארבן און האט איבערגעלאזט א טעסטאמענט אז זיין ברודער, דער געוועזענער פארשווענדער און קארטן שפילער זאל זיין דער אפעקון איבער זיינע קינדער און איבער זיין פארמעגן. דער אינגערער ברודער וואלט איצט געקאנט לעבן גליקלאך, ווייל ער איז געווען דער אפעקון פון א גרויס פארמעגן און פון צוויי קינדער, א יונגן מאן פון אכצן יאר און נאך גאר א יונג מיידל.

— צו וואס טויג דאס פלוידערן ? וואס ווילט איר, זאגט קורץ און שארף !

— גאנץ ריכטיק, אזוי האב איך אייך ליב. קורץ און שארף איז דאס בעסטע צווישן אזעלכע צוויי גוטע פריינט, ווי א יונג שיין מיידל און נאך א שוואכן אינגל, וואס האט אים געפעלט ? ער האט אבער געוואלט לויז ווערן פון דעם יונגן מאן און הייראטן דאס שיינע מיידל.

גראף אלפרעד איז געווארן בלייך ווי קאלך.

— וואס איז אייך מיין הער ? — האט אויסגעשריען דזשאנסאן, — פיליכט איז אייך געווארן ניט גוט, זאל איך ברענגען א גלאז וואסער ?

גראף אלפרעד האט א מאך געטאן מיט דער האנט און האט געזאגט :

— איך וויל אייער געשיכטע ניט הערן.

— פאר וואס איז מיין הער ?

— ווייל איך וויל ניט !

— דאן פארשטייט איר מיך גראף אלפרעד.

— צום ערשטן מאל זייט איר האט גערעדט האב איך אייך דערקאנט.

דאס האט איבעראשט גראף אלפרעד און האט שטארק געווירקט אויף אים. ער איז געווען זיכער, אז דזשאנסאן קאן אים ניט, ווייל אין לאנדאן האבן זיי זיך קיינמאל ניט געקאנט.

— איר קאנט מיך ? — האט ער אויסגערופן.

— איך האב די ערע אייך צו קאנען, גראף אלפרעד, און איך וויל, אז מיר זאלן בלייבן גוטע פריינט און זאלן מער ניט האבן קיין געהיימענישן איינער פונם צווייטן.

מיט די דאזיקע ווערטער האט ער אראפגענומען די ברילן און די קליינע מאסקע וועלכע ער פלעגט טראגן אויפ'ן שטערן.

גראף אלפרעד איז אויפגעשפרונגען גלייך ווי א שלאנג וואלט אים א ביס געטאן.

— איך האב אייך ערגעץ געזעען אין לאנדאן, — האט ער אויסגערופן.

— וואס פאר א וואונדער, דער באנקיר דזשאנסאן איז געווען באקאנט איבער גאנץ לאנדאן, און ניט נאר לאנדאן, נאר זאנדערן איבער דער גאנצער וועלט.

— ניין, אלס באנקיר דזשאנסאן האב איך אייך ניט געקאנט . . .

— נו, דאן האט איר מיך געקאנט אלס דער רויטער דזשאן, וועלכער האט געהאלטן א שענק אין . . .

גראף אלפרעד האט א ציטער געטאן. ער האט דערקאנט דעם רויטן דזשאן.

— געדענקט איר הער גראף, אז איר זייט אמאל געקומען אין מיין שענק גאנץ שפעט ביי נאכט און האט מיך געבעטן איך זאל אייך פארשאפן א מענשן וועלכער האט א גרינגע האנט ? איר האט דאמאלט געוואלט לויז ווערן פון א געוויסן אינדיער, וועלכער האט געהייסן סינדרא באהאדור.

גראף אלפרעד איז געזעסן ווי א דערשלאגענער.

— איך האב אייך דאמאלסט געבראכט אזא מאן, ער איז געווען באקאנט צווישן די פארברעכער פון לאנדאנער אונטערוועלט אונטערן נאמען דער שיינער דזשעק. געדענקט איר עס הער גראף ?

— ווען די ערד וואלט זיך געעפנט אונטער אים, וואלט גראף אלפרעד געוויס זיך אראפגעווארפן אין אפגרונט נאר אום ניט צו הערן די דאזיקע אלטע געשיכטע.

דער באנקיר איז אבער געבליבן גאנץ רואיק און האט ווייטער דערציילט.

— דער שיינער דזשעק איז א טויגעניכטס, א גנב, א רויבער און מערדער. ער איז געקומען צו אייך אין שלאס אונטער דעם שיינעם נאמען לעבלאן, און האט נאך מיטגעבראכט א גרעסערן גנב, א געוויסן טאם טאלדינג. וועלכער איז געווען באקאנט צווישן די לאנדאנער גנבים אלס "פראפעסאר", ביידע פיינע מענשן האבן געוואלט זיך באזעצן אין שלאס טשעזוויק, אבער אייער נעפע, נעארג, האט זיי דערקאנט און זיי האבן געמוזט זיך אפטראגן ארויס'גנב'ענענדיק דאס זילבער פון שלאס טשעזוויק. זיי האבן אויך צוגענומען עטלאכע טויזנט פונט שטערלינג בארעס געלט אבער זיי האבן עס צוריק געשיקט און האבן געבעטן איר זאלט עס זיי אויסבייטן אויף גאלד און קליינע נאטן.

— זאגט דעם אמת, זייט איר א טייוועל ? — האט גראף אלפרעד אויסגערופן אויסער זיך, — פון וואנען ווייסט איר דאס אלעס ?

— וואס מאכט אויס וואס איך בין ? איך ווייס פון א סך זאכן וועלכע קאנען מיר צונוץ קומען און דאס איז אלעס. איך ווייס צום ביישפיל, אז דער אדוואקאט שארף האט אייך געצוואונגען זיך אפצוזאגן פון אפעקון איבער דאס פארמעגן און די קינדער פון גראף טשעזוויק. איך ווייס, אז איר האט אים פארגיפטעט מיט א געוויסן גיפט, וואס איר האט מיטגעבראכט מיט זיך פון אינדיע.

גראף אלפרעד איז געזעסן, ווי אויף הייסע קוילן. איצט האט ער שוין געקוקט אויף דער טיר, ער האט שוין געוואלט אנטלויפן, וואו דער שווארצער פעפער וואקסט. דער באנקיר האט זיך אבער געמאכט א פארגעניגן אים צו מאטערן און צו פלאגן.

(ווייטערס — קומט)

ניטא מער קיין געפאר פאר א סטרייק !

אלע דרייווערס דעליווערן היינט ברויט!

מר. ראכוטין, פרעזידענט פון דער בעקער מייסטערס אסאסיאיישאן אף נארט וויניפעג, מעלדעט, אז דער סכסוך צווישן די אידישע בעקער באלעבאטים און די איניקע בעקערס, מיטגלידער פון דער א. בי. יו. האבן אויף א צופרידנשטעלנדן אויפן זיך אויסגעגליכן ביז דעם ערשטן יולי, ניינצן הונדערט און איין-און-דרייסיק, און דער דאזיקער אויסגלייך מיט די בעקערס האט געגעבן די געלעגנהייט צו פופציק אידישע דרייווערס אומצוקערן זיך צו זייער ארבעט.

די דרייווערס זיינען ניט געווען פארמישט אין דעם אויבנדערמאנטן סכסוך. די אידישע בעקערייען זיינען די איינציקע אין שטאט וואס באלאנגען צו דער יוניאן, און די וועלכע פאטראניזירן יוניאנס דארפן קויפן זייער ברויט פון די פאלגנדע יוניאן בעקערס :

ווארקינגמענס בעקערי, בוקוואלדס עלעקטריק בעקערי, מארקאוויטש בעקערי, מייפל ליף בעקערי און מיוטשועל קוואליטי בעקערי.

סיטי אף וויניפעג

זיצונגען פון דעם קארט אף רעוויזשאן

נעמט אין אכטונג, אז די ביזנעס אסעסמענט פון דער סיטי אף וויניפעג איז פארפארטיקט געווארן און די בארד אף וועליואיישאן און רעוויזשאן וועט זיצן אלס א קאורט אף רעוויזשאן צו אויסהערן אפילס פון די ביזנעס אסעסמענט אין דעם קאונסיל טשעמבער, סיטי האל, דאנערשטאג דעם 28טן מאי, 1931, 2 אזייגער נאכמיטאג, און די זיצונגען וועלן פארגעזעצט ווערן פון טאג צו טאג ביז אלע אפילס פון דעם דערמאנטן אסעסמענט וועלן אויסגעהערט און באטראכט ווערן.

אלע פערזאנען וואס ווילן אפעלירן צו דער בארד מוזן געבן א געשריבענעם נאטיס פון זייער אפיל, אנגעבנדיק די אורזאכן, צו דעם סעקרעטאר, בארד אף וועליואיישאן און רעוויזשאן, זיבן פולע טעג, איינשליסנדיק זונטאג, בעפאר דער זיצונג פון דער בארד. קיין אפיל וועט ניט אויסגעהערט אדער באטראכט ווערן סיידן עס וועט דערהאלטן ווערן א נאטיס דעם, אדער פאר דעם 20טן מאי, 1931, 5 אזייגער נ. מ.

ביי ארדער,

Civic Offices, King St.

J. R. FRASER, Secretary,
Board of Valuation and Revision.

פארהיט אימפארטירטע דרעס

"נאכדעם ווי איך האב א שטיקל צייט געטראגן א שיינע גרינע וואויל — א אימפארטירטע דרעס — האט זי אזוי שטארק פארלארן דעם קאליר, אז מען האט עס מער ניט געקאנט טראגן. א פריינדין וועמען די דרעס איז געווען זייער געפעלן האט מיך געפרעגט פארוואס איך טראג עס ניט מער. ווען זי האט דערהערט די אורזאך, האט זי מיר געראטן צו איבערפארבן עס און זי האט רעקאמענדירט דיימאנד דאיס. אין קורצן, עס איז געווארן א פראכטפול שיינע דרעס. איך האב א שיינע נייע דרעס וואס קאסט איצט בלויז 15 סענט — דער פרייז פון איין פעקל דיימאנד דאיס.

"זינט דאמאלסט האב איך גענוצט דיימאנד דאיס פאר קאלירן און פארבן. זיי טוען ביידע זאכן זייער גוט. איך בין ניט קיין עקספערט פארבערן, אבער איך מאך קיינמאל ניט קיין דורכפאל מיט דיימאנד דאיס. זיי זעען אויס צו זיין געמאכט אזוי אז זיי ארבעטן שטענדיק גלאטיק און גלייכמעסיק. זיי מאכן קיינמאל ניט קיין פלעקן, שטרייפן, אדער "ראן"; און פריינט ווייסן קיינמאל ניט, אז די זאכן וואס איך פארב מיט דיימאנד דאיס זיינען איבערגעפארבטע!"

מרס. ר. פ. קוועבעק

סאוועטישער פארטרעטער באט אן גרויסע האנדלס מעגלאכקייטן

וואשינגטאן, מאי 7. — "סאוועט רוסלאנד וואלט געקויפט אין אויסלאנד אמעריקאנער סחורה אויף דריי ביליאן דאלאר א יאר, ווען נאר די אויסערלאנדישע וועלט וואלט באטראכט דעם סאוועטישן האנדל פונ'ם שטאנדפונקט פון געזונטע עקאנאמישע פרינציפן", — האט דא דערקלערט יו ל. קופער, פרעזידענט פונ'ם אמעריקאנער-רוסישן האנדלס קאמער.

מר. קופער האט געהאלטן א רעדע וועגן סאוועטישע האנדלס מעגלאכקייטן פאר'ן אינטערנאציאנאלן האנדלס קאמער, אבער די זיצונג פון דער קערפערשאפט איז געשלאסן געווארן איידער זי איז צוגעקומען צו דער רוסישער פראגע. ער האט דערפאר איצט פארעפנטלאכט די רעדע וואס ער האט דארטן געוואלט האלטן.

דער רוסישער מארק, דערקלערט מר. קופער, האט א ריזיקע קויף קראפט, וואס וואלט געקאנט געבן דעם נויטיקן סטימול פאר'ן וועלט האנדל און אזוי העלפן אפשאפן דעם קריזיס.

QUEENS THEATRE

מארגן און שבת
שענער פון שענערס
לעצטע פארשטעלונגען
36 וואכן געשפילט אין ניו יארק
ליידיס פריי

— א —

נאכט קלוב אין ניו יארק

גאנץ וויניפעג ווארט מיט אומגעדולד אויף
מיטוואך אוונט, מאי 13טן
דעם יום טוב פון
יעקב קאהן (בערלין)

"קול שופר"

חזן הירש זילבערמאן מיט זיין הימלישער שטימע וועט זינגען כל נדרי

זונטאג אוונט א שלום עליכם קאנצערט

דינסטאג דעם 12טן מאי
דאס פאלק וויל נאכאמאל
"א אידישע חתונה"
ליידיס פריי

רב ארויסגעווארפן פון שול צו כל נדרי

וועלכער איד האט ניט געלעזן פונ'ם רב ר' משה'לע, וועלכן מ'האט ארויסגעווארפן פון א שול צו כל-נדרי. די וועלט האט דאן געשטורעמט, אידן האבן נאכדעם גוזר תענית געווען, מ'האט אים נאכדעם געבעטן ער זאל פארגעבן די זינד — אבער עס האט ניט געהאלפן. דער ווירדיקער רב ר' משה'לע האט אויסגעשריען איידער ער איז אריינגעשפרונגען אין ים : "גאט, דו נעם זיך אן פאר מיין שאנד!"

די וואונדערבארע פיעסע, געשריבן פון דעם גרויסן שרייבער, משה ריכטער, האט געמאכט א רושם אויף דער אידישער גאס, ווי טריי ער האט געמאלן דאס בילד. יעקב קאהן (בערלין) האט די פיעסע אויסגעקליבן צו זיין ערן אוונט — מיטוואך דעם 13טן מאי. דער גרויסער חזן, הירש זילבערמאן, פון שיקאגא, וועט מיט זיין שיינער זיסער שטימע זינגען כל נדרי. מיר ראטן אייך זיך באלד צו פארזארגן מיט בילעטן.

פרייטאג און שבת — דער גרויסער סוקסעס פון ניו-יארק — "א נאכט קלוב אין ניו-יארק".

זונטאג אוונט, דער לעצטער קאנצערט. דינסטאג דעם 12טן מאי, וויל דאס פובליקום מיר זאלן שפילן "די אידישע חתונה", ליידיס פריי.

ביינדער און קאמפאני דערעפנט א ריטייל דעפארטמענט

ביינדער און קאמפאני, מאנופעקטשורערס פון דזשועלרי, אין 307 דאנאלדא בלאק, 322 דאנאלד סטריט, וויניפעג, פון וועלכער מר. ש. ביינדער, א גוט באקאנטער וויניפעגער תושב, פאר איבער 20 יאר, איז דער איינגענטימער.

יעדער ארטיקל פון ביינדער און קאמפאני טראגט זיין אייגענע טריידמארק, וואס איז רעגיסטרירט ביי דער רעגירונג אין אטאווא זינט 1912, דאס הייסט פאר די לעצטע 19 יאר. די דאזיקע טריידמארק איז א פולשטענדיקע גאראנטיע פאר צופרידנהייט. אדער איר קריגט אייער געלט צוריק.

איצט האט מר. ביינדער דערעפנט א ריטייל דעפארטמענט אין זיין פעקטארי. דער דאזיקער נייער דעפארטמענט גיט אלעמען א געלעגנהייט צו קויפן דזשועלרי (צירונג) צו מאנופעקטשורערס פרייזן. איר קאנט קויפן ביי דער דאזיקער קאמפאני די פיינסטע דיימאנדס און חתונה רינגען און אנדערע ארטיקלען, ווי אויך פאריכטן אייער דזשועלרי צו זייער מעסיקע פרייזן, און צו אייער בעסטער צופרידנהייט.

מאנופעקטשורערס אין קאנאדע זיינען ניט קיין נייעס. זיי זיינען אין די טויזנטער פארשפרייט איבערן לאנד אויף יעדן געביט. און יעדער אינדיווידיואום אדער גרופע וואס פראדוצירט א געוויסן ארטיקל, רופן זיך מיט דעם גוט באקאנטן און פאפולערן נאמען 'מאנופעקטשורערס'.

אבער אמת'ע, אויפריכטיקע מאנופעקטשורערס דארפן אויף זיך טראגן געוויסע פאראנטווארטלאכקייטן פאר די פראדוקטן וועלכע זיי פראדוצירן. אויפריכטיקע מאנופעקטשורערס וועלכע ווילן זיך איינווארצלען אין זייערע געשעפטן, באריסט מאכן זייערע פראדוקטן און פארשפרייטן זיי צווישן דער באפעלקערונג און קריגן דעם צוטרוי פון אלעמען צו זיי און צו זייערע פראדוקטן, מוזן אומבאדינגט פראדוצירן אן ערשט קלאסיקע פראדוקטן און בריוו אדווערטייזן אים, — ארויסגיין פאר דער וועלט און הויך פראקלאמירן, אז דעם און דעם ארטיקל האבן מיר צו פארקויפן, און מיט-שטאלץ באטן מיר אים אן צו אייך מענשן פונם לאנד.

אבער ניט אלע מאנופעקטשורערס קאנען זיך פארגינען אט דעם דאזיקן לוקסוס וואס איז אבסאלוט א נויטווענדיקייט אין ביזנעס. כדי צו דערגרייכן אזא שטופע מוז דער מאנופעקטשורער האבן צוטרוי צו זיין פראדוקט, און צוטרוי צו זיין פראדוקט קאן ער האבן בלויז דאן, ווען ער האט צוטרוי אין זיך אליין, און צוטרוי אין זיך אליין קאן ער האבן ערשט דאמאלסט ווען ער איז זיכער מיט זיך, אז ער איז דער גרויסער עקספערט מיט לאנג-יאריקער דערפארונג. ווייל דערפארונג שפילט אלעמאל די ערשטע פידל אין יעדער אונטערנעמונג.

אזא מאנופעקטשורער מיט גרויס-דערפארונג — א דערפארונג וואס איז שוין אלט ניט ווייניקער פון 32 יאר, איז

בריוו אין רעדאקציע

חשוב'ער רעדאקטאר : —

דערלויבט מיר צו באנוצן זיך מיט אייער חשוב'ער צייטונג צו מאכן די פאלגענדע דערקלערונג :

איך וויל ענטפערן אויף א סך אנפראגעס וועגן דער ברויט פראגע, אז דער קריזיס אין די ברויט ביזנעס נעמט זיך דערפון וואס א סך קאסטאמערס פאדערן ברויט פון די אידישע דרייווערס דעליווערט צו זייער הויז פאר דעם זעלבן פרייז וואס זיי קויפן אין טשיין און אין קעש און קערי סטארס.

ווי עס ווייזט אויס ווייסן ניט א סך פון אונזערע קליענטן, אז ריטייל דעליווערי קאסט אויף 13 פראצענט טייערער פון האלסייל דעליווערי, ווי אזוי זשע קאנען זיי פארלאנגען פון די אידישע בעקערס אזא זאך ?

מיט דרך ארץ,
פרעז. פון ווארקינג מענס בעקערי
ס. ראכוטין.

לייב גלאנץ ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל אויף דעם פארלוסט פון אונזער אנקל לייב גלאנץ ע"ה. מיר ווינשן דער גאנצער משפחה געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. סאל דייטער
קענארא, אנט.

מר. און מרס. יעקב ריטשמאן
וויניפעג.

Classified Section — קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פרייזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אבטיילונג

איין מאל, 5 ס. פער "אגייט ליין"	פאר 3 מאנאטן, $2.15
פאר א וואך, 20 ס.	פאר 6 מאנאטן, $4.00
פאר א מאנאט, 75 ס.	פאר 1 יאר, $7.50

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפן עס. איידער דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

ה. ע. סאלאווי, פראפ. עטהיקאל מאסאזשיסט, באהאנדלט פאראליזיס, אלע פארמעס פון רומאטיזם. 838 סאמערסעט בלאק. טעלעפאן 88 066; רעז. 53 410.

היים און אפיס פורניטשור פארלאנגט
פאר מזומן געלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

AACTIVE MESSENGER & TRANSFER
פורניטשור געמופט
PH. 26 062 121 ALBERT ST.

קויפט איר א קאר ?
איך קאן פאר אייך איינשפארן פון 25 ביז 30 פראצענט אויף נייע און גענוצטע קארס. קארס איבערגענאנגענע פון האנט צו האנט אויסשליסלאך. אייער קאר ווערט אריינגענומען אין טרייד. לייכטע טערמס. זיך ווענדן צו
וויליאם ספיוואק
WILLIAM SPIVAK
טעלעפאן 27 986

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

קאנפעקשאנערי און סיגאר, אויף איינעם פון די בעסטע קארנערס אין שטאט. רענט מיט וואוינונג בלויז $40. סטאק און פיקסטשורס $1,500.

קאנפעקשאנערי און גראסערי, באוואוסט אלס ערשט-קלאסיקע סטאר. רענט מיט 4 רום סוויט און גאראדזש $47.50. סטאק און פיקסטשורס בלויז $1,000.

גראסערי, שליסט זיך 6 אזייגער. רענט בלויז $40. סיילס איבער $1,500 א מאנאט. סטאק און פיקסטשורס $2,500.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט
ה. פערלמאן און נ. זעלטשער.
MUTUAL AGENCIES
874 MAIN ST. PHONE 51 000

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

א 7 רום נייע סטאקא באנגאלאו, אוק פינישינג, 50 פוס לאט, אין סטעלא עוו. פרייז $4,000. א גרויסער בארגען.

א 7 רום הויז, פולי מאדערן, אוק פינישינג, פרענטש טירן, אין קאלעדש עווע. ניט ווייט פון מיין סטריט. פרייז $3,500. א גרויסער סנעפ.

א 8 רום נייע באנגאלאו, מיט אלע מאדערנע איינריכטונגען. הייסע וואסער באהייצונג. געבויט ספעציעל פאר זיך. קאסט $15,000. 60 פוס לאט. איינגענטימער פארלאזט וויניפעג. פרייז $8,500. א זעלטענע מציאה.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

א בארגען, צו פארקויפן א פארד 1927 האלבער טאן טראק, אין גוטן צושטאנד. טעלעפאנירט 54 276.

צו פארקויפן א סעקשאנאל בוק קייס מיט אידישע און ענגלישע ביכער, זייער ביליק. זיך ווענדן אין 379 מעגנוס עוועניו, צווישן 5.30 און 8 אוונט.

קאלעדזש עוועניו, 7 רום הויז, ארום אייקינס. דורכאוים מאדערנע, הארדוואוד פלארס פיניש אונטן. פרייז $3,600 און אויף גוטע טערמס.

א גלענצנדע היים אויף עלם סטריט, ריווער הייטס. 9 רומס און דאבל גאראדזש דערביי. איינגענטימער וויל א גוטע קליר טייטל נארט-ענד היים פאר $5,000 עקוויטי.

THE TRADERS TRUST COMPANY
400 Union Trust Building
Winnipeg, Man.
Phone 26 891

עכטע איינקויפן

$4,200, לענסדאון עוו., 6 רומס, הארדוואוד פיניש, גרויסער האל, עלעקטריק פייער פלייס. $600 קעש. באלאנס אראנזשירט.

$2,000, עטלאכע שיינע קאטעדזשעס וועסט פון מיין סטריט. סעמי מאדערן, אלע קליר טייטל, צו אויסבייטן אויף 6 אדער 7 רומיקע פול מאדערן, נאענט צו מיין סטריט.

$7,000, א פיינע 10 רום בריק הויז, וועסט פון מיין סטריט, צו אויסבייטן אויף א $10,000, 7 אדער 8 רום הויז, איסט פון מיין סטריט.

$1,500 יעדעס. וועלינגטאן קרעסענט, ריווער פראנטעדזש, 3 לאטס, 50 ביי 235.

H. E. HALL & CO.
204 Kensington Bldg. Ph. 88 109

:: צו פאררענטן :: FOR RENT

צו פאררענטן א שיינעם דריי רום סוויט אין באלטיק אפארטמענט. מעסיקע רענט. זיך ווענדן צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאן 56 668.

צו פאררענטן א זעקס רום מאדערנע הויז. זיך ווענדן צו
MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פאררענטן א גרויסע ליכטיקע רום, פאסיק פאר א באי אדער מיידל, מיט אדער אן בארד, נוצן דעם טעלעפאן. טעלעפאנירט 54 089, 382 עלפרעד עוועניו.

3 רום סוויט צו איבערגעבן, מיט אדער אן פארניטשור, פאר ביליקן רענט. קאנט באזוכן צווישן 6 און 8 אוונט, אין סוויט 11 סעקשאן "איי" באלפוריא אפטס.

רעדוואוד אפארטמענטס

קארנער נארט מיין און קאלעדזש, מאדערנע 4 רום סוויטס, פון $47.50 ביז $55, מיט עלעקטריק רעפרידזשערייטאר. טעלעפאנירט צום קערטייקער 55 175 אדער צו די רענטאל איידזשענטס

THE EMPIRE LOAN CO.
Phone 26 365

צו סובלעטן א 4 רום סוויט. זיך ווענדן אין סוויט 6 יוראפיען בלאק, טעלעפאן 51 270.

צו פאררענטן א 6 רום פולי מאדערן הויז, אין 286 באיר עוועניו. זיך ווענדן אין 476 באראוס עוועניו. טעלעפאן 56 475.

צו פאררענטן אן 8 רום הויז, ניי דעקארירט. זיך ווענדן אין 644 סעלקירק עווע.

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט א קלארק פאר א דזשענעראל סטאר, זאל קאנען ריכטיק די ענגלישע שפראך און אויך פאסיק צו קארעספאנדירן אין ענגליש. זאל אויך קאנען רייזן דייטש און רוטעניש. דער פאסיקער מאן זאל זיך ווענדן צו
A. SHNIDER
Inglis - Manitoba

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

א באי זוכט ארבעט, האט עקספיריענס אין דזשענעראל סטאר. רעדט און שרייבט ענגליש, דייטש און פויליש. גוטע רעפערענס. קליינער געהאלט. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 5611.

גוטע באדינונג צו מעסיקע פרייזן

אויב איר דארפט איבערמופן, אדער וועלכע עס איז טראנספער ארבעט, טעלעפאנירט צו
סימקינס טראנספער, 52 540
איר וועט זיין זייער צופרידן
ארדערט ביי אונז אייערע
האליץ
די בעסטע האליץ צו ביליקע פרייזן
SIMKIN'S TRANSFER
456 STELLA AVE. PHONE 52 540